

Budgetunderlag 2018-2020

Innehåll

1	Yrkanden	4
1.1	Budgetperioden 2018–2020	5
2	Utvecklingen på arbetsmarknaden	8
2.1	Utbudet av arbetskraft ökar genom fler nyanlända	9
2.2	Efterfrågan på arbetskraft	9
2.3	Arbetslösheten ökar genom ökat arbetskraftsutbud.....	10
2.4	Matchningen blir en stor utmaning.....	11
2.5	Många utrikes födda på väg in på arbetsmarknaden	14
2.6	Risk för kraftigt ökad långtidsarbetslöshet.....	16
3	Verksamhetens inriktning	18
3.1	Arbetsförmedlingens förnyelseresa har konkretiserats i en strategisk plan för hela myndigheten.....	18
3.1.1	Arbetsförmedlingens arbete med den strategiska planen under år 2016	19
3.2	Inom vilka områden behöver Arbetsförmedlingen utvecklas för att klara matchningen under budgetperioden?.....	22
3.2.1	Arbetssökande med långa tider utan arbete.....	23
3.2.2	Etableringsuppdraget	25
3.2.3	Kvalitet och rättssäkerhet.....	27
4	Anslagsutveckling samt förslag till regeländringar	32
4.1	Anslagsutveckling	32
4.1.1	Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet	32
4.1.2	Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.....	35
4.1.3	Beräkningsförutsättningar	44
4.1.4	Övriga medel som disponeras	45
4.1.5	Internationellt utvecklingssamarbete.....	46
4.1.6	Lokalbehov	47
4.1.7	Övriga ekonomiska villkor	47
4.2	Förslag till regeländringar: effekter på Arbetsförmedlingens anslag.....	50
4.3	Arbetsförmedlingens förslag till regeländringar	51
4.3.1	Arbetssökande med långa tider utan arbete.....	52
4.3.2	Etableringsuppdraget	56
4.3.3	Kvalitet och rättssäkerhet.....	60
5	Bilagor	69
5.1	Fördjupningstabeller	69
5.2	Förslag till regeländringar: författningstexter	73

1 Yrkanden

Arbetsförmedlingens uppdrag formuleras i förordningen (2007:1030) med instruktion för Arbetsförmedlingen. Myndighetens uppdrag är att ansvara för den offentliga arbetsförmedlingen och dess arbetsmarknadspolitiska verksamhet samt att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt genom att effektivt sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft. I uppdraget ingår att prioritera dem som befinner sig långt från arbetsmarknaden samt att bidra till att stadigvarande öka sysselsättningen på lång sikt. För att lösa uppdraget krävs, enligt instruktionen, bland annat att Arbetsförmedlingens verksamhet utformas så att den bedrivs på ett effektivt, enhetligt och rättssäkert sätt. Arbetsförmedlingen ska också, enligt instruktionen, säkerställa att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring.

Arbetsförmedlingen har även ett sektorsansvar inom ramen för genomförandet av strategin för funktionshinderspolitiken. Dessutom har myndigheten ett särskilt ansvar för vissa nyanländas etablering genom etableringsuppdraget. I det ingår att vara samordnande i förhållande till andra berörda parter.

Utvecklingen på arbetsmarknaden utgör bakgrunden för budgetunderlaget. Arbetsförmedlingen bedömer att obalansen mellan de arbetslösas utbildningsnivå och utbildningsinriktning samt de kompetenser som arbetsgivarna efterfrågar kommer att öka under budgetperioden. För att begränsa omfattningen på framtida arbetskraftsbrist och strukturarbetslöshet blir det därför allt viktigare för myndigheten att klara sitt uppdrag att matcha arbetslösa och arbetsgivare.

Budgetunderlagets utgångspunkt är Arbetsförmedlingens förnyelseresa, som har pågått sedan år 2014 och planeras fortgå till år 2021. Förnyelseresan tar ett helhetsgrepp på myndighetens utveckling och syftar till att Arbetsförmedlingen bättre ska utföra sitt uppdrag genom att bli en ledande matchningsaktör. Under år 2016 har förnyelseresan konkretiserats i Arbetsförmedlingens strategiska plan, vilken beslutades år 2015.

För att Arbetsförmedlingen ska kunna utvecklas till en ledande matchningsaktör och därmed klara sitt uppdrag enligt instruktionen behöver verksamheten under budgetperioden bland annat fokusera på tre områden:

- Arbetssökande med långa tider utan arbete
- Etableringsuppdraget
- Kvalitet och rättssäkerhet

Dessa områden diskuteras särskilt i budgetunderlaget för åren 2018-2020 eftersom myndigheten bedömer att det finns behov av regeländringar och medelstillskott. Vad gäller kvalitet och rättssäkerhet vill Arbetsförmedlingen även uppmärksamma regeringen på det arbete som myndigheten bedriver för att stärka förvaltningskulturen.

Det finns givetvis moderniserings- och utvecklingsbehov även inom ytterligare områden. Inom dessa ser dock myndigheten inte behov av regeländringar eller medelstillskott.

1.1 Budgetperioden 2018–2020

I budgetunderlaget redovisar Arbetsförmedlingen sina bedömningar av de medelsbehov och regeländringar som är nödvändiga under perioden 2018-2020. I Tabell 1 redovisas de beräknade medelsbehoven för budgetperioden. Notera att beloppen i Tabell 1 inkluderar anslagspåverkan av de regeländringar som myndigheten föreslår i kapitel 4.3. I Tabell 2 särredovisas förslagets samlade anslagspåverkan.

Tabell 1: Medelsbehov (tusental kronor)

	2018	2019	2020
UO 13 Integration och jämställdhet			
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	5 261 000	3 816 000	3 535 000
1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare	3 594 000	2 748 000	2 549 000
<i>ap 1 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare</i>	3 559 000	2 713 000	2 524 000
<i>ap 3 Främjande- och utvecklingsinsatser för snabbspår</i>	35 000	35 000	25 000
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv			
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	8 967 000	8 985 000	8 883 000
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	24 775 000	24 007 000	23 357 000
<i>ap.1 Aktivitetsstöd</i>	11 149 000	10 315 000	9 391 000
<i>ap.2 Bidrag till arbetslöshetsersättning</i>	11 571 000	11 682 000	11 897 000
<i>ap.3 Statliga ålderspensionsavgifter</i>	2 055 000	2 010 000	2 069 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	12 465 000	15 048 000	16 443 000
<i>ap.1 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser</i>	12 435 000	15 048 000	16 443 000
<i>ap.3 Statsbidrag till kommuner</i>	30 000		
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	14 143 000	15 896 000	17 658 000
<i>ap.1 Lönebidrag m.m.</i>	14 143 000	15 896 000	17 658 000
1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	5 531 000	5 502 000	5 463 000
<i>ap. 1 Nystartsjobb</i>	5 475 000	5 438 000	5 391 000
<i>ap.2 Stöd för yrkesintroduktionsanställningar</i>	56 000	64 000	72 000

Tabell 2: Förslagets anslagspåverkan (tusental kronor)

	2018	2019	2020
UO 13 Integration och jämställdhet			
1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare	94 000	136 000	194 000
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv			
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd		-159 000	-452 000
<i>ap.1 Aktivitetsstöd</i>		-104 000	-296 000
<i>ap.2 Bidrag till arbetslöshetsersättning</i>		-55 000	-156 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	150 000	225 000	300 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.		1 553 000	3 149 000

2 Utvecklingen på arbetsmarknaden

Svensk arbetsmarknad är stark, bland de starkaste i Europa. Sysselsättningsgraden är bland de allra högsta i Europa trots att tillskottet av utrikes födda varit stort under många år. Efterfrågan på arbetskraft är hög och omfattar alla yrkesområden vilket innebär att antalet sysselsatta ökar i de flesta branscher – endast industrin visar en sysselsättning som inte stiger.

Efterfrågan på arbetskraft på den svenska arbetsmarknaden har förstärkts i stor omfattning under 2016. Det bekräftas av en stor uppgång av antalet lediga platser och att antalet sysselsatta har stigit kraftigt under året. Arbetsförmedlingen bedömer att efterfrågan på arbetskraft för åren 2018-2020 blir fortsatt god även om efterfrågeläget dämpas jämfört med år 2016. Dämpningen i efterfrågan beror främst av att draghjälpen från den internationella konjunkturen blir begränsad. En annan faktor som kan komma att bromsa ekonomisk tillväxt och sysselsättning är den stigande bristen på arbetskraft med efterfrågade kompetenser.

Antalet arbetslösa som har en stark ställning på arbetsmarknaden minskar samtidigt som antalet arbetslösa som står långt ifrån arbetsmarknaden stiger. Det betyder att obalansen mellan efterfrågan och sammansättningen av arbetskraftsutbudet blir än större framöver.

Den beskrivna utvecklingen på arbetsmarknaden ställer stora krav på en effektiv arbetsmarknadspolitik men också tydliga krav på andra politikområden såsom utbildningspolitik, bostadspolitik och näringspolitik. Arbetsförmedlingen behöver även i högre grad samverka med andra aktörer såsom exempelvis kommunerna.

Utvecklingen på arbetsmarknaden leder fram till flera utmaningar för Arbetsförmedlingens verksamhet. Dessa utmaningar belyses i budgetunderlaget för åren 2018-2020 och kopplas till Arbetsförmedlingens förnyelseresa. En effektiv matchning är kärnan i verksamheten och en förutsättning för att möta arbetsgivarnas rekryteringsbehov liksom att underlätta för arbetslösa med svag ställning att komma ut i arbete. Antalet inskrivna nyanlända kommer att vara stort under perioden. Arbetsförmedlingen lyfter fram följande tre utvecklingsområden i budgetunderlaget:

- Arbetssökande med långa tider utan arbete
- Etableringsuppdraget
- Kvalitet och rättssäkerhet

2.1 Utbudet av arbetskraft ökar genom fler nyanlända

Utbudet av arbetskraft ökar i hög takt och betydligt mer än det historiska genomsnittet¹. Under år 2016 ökade arbetskraften med 56 000 personer i åldrarna 16-64 år, motsvarande 1,1 procent. Arbetskraften bedöms öka med ungefär samma styrka per år under perioden 2018 till 2020. Detta motsvarar en sammanlagd ökning på nästan 180 000 personer under perioden 2018-2020². Tillskottet av personer i arbetskraften beror helt på nettoinvandring eftersom inrikes födda i arbetskraften minskar.

Invandringen ger ett viktigt tillskott av arbetskraft i en period då arbetskraften annars skulle ha minskat. En minskning av arbetskraften medför på sikt lägre sysselsättning och sämre ekonomisk tillväxt. Den på senare år höga nettoinvandringen skapar förutsättningar för en god sysselsättningsutveckling under perioden 2018 till 2020.

Arbetskraftsutbudet bedöms öka i framför allt Stockholm, Göteborg och Malmö regionerna. Dessa regioner gynnas genom ett starkt inflöde av ny arbetskraft från utbildningsväsendet och genom stor nettoinflyttning (nettoinvandring). Sedan 1990-talet har tillskottet av utrikes födda i befolkningen 16-64 år till drygt 80 procent tillfallit nämnda regioner. Befolkningstillskottet har bidragit till att cirka 90 procent av jobbtillväxten för utrikes födda skett i dessa tre storstadsregioner.

2.2 Efterfrågan på arbetskraft

Efterfrågan på arbetskraft fortsatte att öka kraftigt under år 2016. Antalet lediga platser som anmälts till Arbetsförmedlingen steg till historiskt höga nivåer. Motsvarande nivåer har inte uppmätts sedan 1950-talet. Den starka utvecklingen bekräftas i SCB:s vakansmätning.

De omfattande behoven att rekrytera ledde till att sysselsättningen ökade i stor omfattning under år 2016. Antalet sysselsatta steg med totalt 77 000 personer, vilket motsvarar en ökning på 1,7 procent³. Det är en historiskt hög notering eller mer än tre gånger så stor som det historiska genomsnittet⁴. I stort sett hela sysselsättningsuppgången tillkom inom privat och offentlig tjänstesektor.

Sysselsättningen bedöms öka med 55 000 personer eller 1,2 procent år 2017. Åren 2018 och 2019 dämpas takten i ökningen till 46 000 respektive 42 000 personer. År 2020 blir sysselsättningstillskottet ungefär detsamma som året innan. Det finns två bakomliggande orsaker till den dämpade ökningen av sysselsättningen. Den ena orsaken är att

¹ Den historiska genomsnittliga ökningen per år uppgår till cirka 30 000 personer.

² SCB (Statistiska centralbyrån), AKU. Arbetskraftsundersökningen (AKU) är en undersökning som beskriver utvecklingen på arbetsmarknaden för Sveriges befolkning i åldern 15-74 år. Samtliga tal från AKU-undersökningen i denna beskrivning avser åldern 16-64 år. AKU visar arbetsmarknadsstatus för den arbetsföra befolkningen såsom arbetskraft, sysselsättning och arbetslöshet.

³ SCB, AKU.

⁴ Räknat sedan slutet av 1950-talet.

den internationella konjunkturen endast ger en begränsad draghjälp. Det medför en fortsatt relativt svag utveckling inom framför allt de exportberoende delarna av näringslivet. Den andra orsaken till dämpningen är att arbetskraftstillgången minskar inom de mest efterfrågade yrkena. Det väntas även bli större regionala/lokala skillnader i arbetskraftstillgång och potentialer att öka sysselsättningen.

2.3 Arbetslösheten ökar genom ökat arbetskraftsutbud

Arbetslösheten har minskat de senaste åren. Andelen arbetslösa av arbetskraften föll från 7,5 procent år 2015 till 7,0 procent år 2016⁵. Det innebär att arbetslösheten minskat med 1,0 procentenhet på två år, vilket motsvarar 47 000 personer.

En fortsatt god efterfrågan på arbetskraft medför att arbetslösheten fortsätter att minska år 2017. Arbetslösheten uppskattas till 6,8 procent år 2017. Därefter sker en ökning av arbetslösheten till 6,9 procent år 2018 och till 7,2 procent år 2019 och till 7,4 år 2020. Den högre nettoinvandringen åren 2015 och delar av 2016 slår igenom allt tydligare i arbetskraftstalen perioden 2018 till 2020, vilket påverkar arbetslöshetsnivån uppåt. När det gäller inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen sker en ökning redan från och med år 2017.

Antalet arbetslösa fortsätter att sjunka i snabb takt bland grupper som har en stark ställning på arbetsmarknaden, till exempel bland inrikes födda med lång utbildning. Arbetslöshetsnivån är därmed mycket låg bland grupper som har en stark ställning. Det blir fortsatt svårt för ungdomar med kort utbildning att få en fast förankring på arbetsmarknaden. Även arbetslösa i övriga åldrar med högst förgymnasial utbildning riskerar att öka under perioden. Antalet utrikes födda som är arbetslösa kommer att stiga under budgetperioden.

Det kommer även fortsättningsvis finnas regionala skillnader rörande arbetslöshetsnivå beroende på förändringen av arbetskraft. Arbetslösheten väntas minska betydligt i en del glesbygdskommuner på grund av att arbetskraften minskar. Den stora utmaningen för många små och medelstora kommuner blir att säkerställa arbetskraftsförsörjningen. En svag utveckling av arbetskraftsutbudet leder till att potentialen för att öka sysselsättningen krymper och medför i det sämsta scenariot en successivt minskande sysselsättning.

Tillflödet av arbetskraft, nyanlända och ungdomar, är störst inom kommuner som ligger inom de tre storstadsregionerna. Nyttillträdande ungdomar och nyanlända har högre arbetslöshet än andra grupper, åtminstone på kort sikt, genom att det tar en viss tid innan en nyttillträd på arbetsmarknaden kommer ut i arbete. Det innebär på kort sikt att arbetslöshetsnivån blir högre i dessa kommuner men det medför också

---

⁵ SCB, AKU.

en potential att nå en god sysselsättningsutveckling på sikt. En oroande hämsko för fortsatt sysselsättningsstillväxt i många kommuner är emellertid bristen på bostäder.

Tre viktiga utmaningar under perioden 2018-2020

En allt knappare tillgång på arbetskraft inom sysselsättningsmässigt växande yrken kommer att leda till att det blir allt svårare att besätta lediga platser. Matchningen mellan efterfrågan och utbudet på arbetskraft försvåras betydligt. Detta kommer att bromsa sysselsättningsutvecklingen inom delar av arbetsmarknaden. Den bilden tonar även fram allt tydligare i ett ökat antal små och medelstora kommuner.

De utrikes föddas inträde på arbetsmarknaden innebär en stor utmaning för Arbetsförmedlingen. Inflödet av nyanlända kommer att öka kraftigt under slutet av 2016 och under 2017, vilket medför en stor uppgång av antalet utrikes födda inskrivna vid Arbetsförmedlingen. Antalet inskrivna inom grupper med svag ställning på arbetsmarknaden fortsätter att öka, vilket riskerar att leda till ett ökat antal inskrivna arbetslösa som går långa tider utan arbete.

Arbetsförmedlingen står inför tre viktiga utmaningar de närmaste åren:

1. Matchning – yrkesmässigt och regionalt
2. Utrikes föddas inträde på arbetsmarknaden
3. Hålla tillbaka långtidsarbetslösheten

2.4 Matchningen blir en stor utmaning

En fortsatt stark efterfrågan på arbetskraft medför successivt ökad brist på utbildad arbetskraft inom de mest efterfrågade yrkena 2017. Arbetsförmedlingens matchningsarbete kommer mot den bakgrunden att utsättas för en allt större utmaning de kommande åren. Hur väl matchningsarbetet faller ut påverkar styrkan i sysselsättningsstillväxten. Det är av väsentlig betydelse att matchningen är effektiv och att det finns skarpa åtgärder som håller tillbaka bristen på arbetskraft.

Bristen på arbetskraft inom näringslivet är tydligt stigande i både våra egna prognosintervjuer och i Konjunkturinstitutets mätningar. Bägge källorna visar att omkring var tredje privat arbetsgivare upplever svårigheter att rekrytera. I bägge fall är detta nivåer över de historiska genomsnitten för respektive källa. Arbetsförmedlingens uppfattning är dock att bristen på arbetskraft inom näringslivet hittills inte har ökat i samma takt som man skulle förvänta sig – givet den höga aktiviteten i ekonomin och på arbetsmarknaden.

Antalet arbetslösa som har en stark ställning har minskat kontinuerligt de senaste fyra åren. Sedan slutet av 2012 till slutet av 2016 har antalet inskrivna arbetslösa som tillhör grupper med starkare ställning minskat

med cirka 70 000 personer. Det är en större nedgång än under föregående konjunkturförstärkning, perioden från slutet 2004 till slutet av 2008 (57 000). Antalet personer som tillhör grupper med starkare ställning på arbetsmarknaden uppgick till 103 000 personer vid slutet av 2016. Det kan ställas mot 95 000 år 2008 då bristen på arbetskraft nådde en topp. Det ger en indikation om att utvecklingen ligger nära den arbetslöshetsnivå då det är betydligt svårare att snabbt finna den arbetskraft som efterfrågas vid anställningar.

Matchningseffektiviteten har inte förbättrats utan tvärtom försämrats efter finanskrisen 2008. Utvecklingen 2016 visar att en del av de arbetslösa fortfarande har svårt att hitta arbete även om antalet lediga platser ökade under året. Den huvudsakliga förklaringen är de reformer som medfört en mycket omfattande förändring av arbetslöshetens struktur.⁶

Arbetsgivarnas upplevelse av brist på arbetskraft har hittills inte ökat i den omfattning som den gjort tidigare konjunkturförstärkningar och relaterat till den kraftiga ökningen av lediga platser⁷. Det är ett delvis nytt fenomen på arbetsmarknaden att arbetsgivarnas upplevelse av brist på arbetskraft inte ökat i samma takt som lediga platser.

Arbetsförmedlingen bedömer att arbetskraftsbristen skulle varit ännu större och matchningen fungerat sämre om vi inte haft det stora tillskottet av utrikesfödda till arbetskraften.

Arbetsförmedlingen har sedan slutet på 1990-talet varnat för att kompetensförsörjningen skulle bli ett besvärligt problem på 2000-talets arbetsmarknad. Utbildningsväsendet har huvudansvaret för att leverera utbildad arbetskraft till den svenska arbetsmarknaden. En central fråga är att utbildningssystemet i än högre grad behöver anpassa sina utbildningar mot arbetsmarknadens behov i fråga om både utbildningsinriktning och dimensionering av utbildningsplatser. Arbetsförmedlingen välkomnar därför de pågående förändringarna av vuxenutbildningen som är ett steg i rätt riktning.

I stort har det dock skett begränsade förändringar inom det reguljära utbildningsväsendet över tid och förutsättningarna för att möta behoven på arbetsmarknaden har i vissa avseenden försämrats. Inriktning och dimensionering inom universitet och högskolor är trögrörligt och har inte någon större utsträckning förändrats för att möta arbetsmarknadens behov. På gymnasial nivå har den nya gymnasieskolereformen från 2011

⁶ Överföringen av personer från sjukförsäkringssystemet till Arbetsförmedlingen, från januari 2010 till januari 2016. För en beskrivning av rehabiliteringskedjan, se proposition 2007/08:136. Under reformperioden flödade cirka 114 000 personer in i programmet Arbetslivsintroduktion vid Arbetsförmedlingen. Den 1 december 2010 trädde lagen (2010:197) om etableringsinsatser i kraft. I och med den nya lagen övertog Arbetsförmedlingen det samordnande ansvaret för nyanlända från kommunerna i den så kallade etableringsreformen. Från starten av etableringsuppdraget i december 2010 till december 2016 har totalt 130 000 personer skrivits in i uppdraget.

⁷ Arbetsförmedlingen Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2016 (sid 72-75)

försvärat kompetensförsörjningen inom yrken på den utbildningsnivån. Antalet ungdomar som väljer yrkesinriktade program har fallit kraftigt sedan den nya reformen trädde ikraft. Arbetsförmedlingen vill på nytt understryka att utbildningar på gymnasienivå i högre grad behöver anpassas efter arbetsmarknadens behov och i synnerhet i små och medelstora kommuner.

Inom den offentliga sektorn har bristen på arbetskraft varit hög under mycket lång tid och höjts till en än högre nivå de två senaste åren. Inom vissa yrken har rekryteringsläget blivit synnerligen besvärligt och påverkar arbetssituationen på arbetsplatserna negativt. Arbetsförmedlingens prognosintervjuer visar att i det närmaste samtliga delar av landstingens huvudverksamheter rapporterar brist på arbetskraft. Under senare tid är det framför allt kommunerna som upplevt ökade svårigheter att rekrytera. Inom kommunernas huvudverksamheter har bristen nu nått mycket höga nivåer (7 av 10 verksamheter eller mer beroende på inriktning). Arbetsförmedlingen drar slutsatsen att bristen på arbetskraft inom den offentliga sektorn är så pass utbredd att den påverkar arbetsgivarnas möjligheter att bygga ut sina verksamheter, men även ersätta personalavgångar. Det berör yrken på både gymnasial och eftergymnasial nivå, såsom undersköterskor, sjuksköterskor, lärare, läkare, tandläkare, tandsköterskor med flera.

Inom det privata näringslivet väntas bristen på arbetskraft öka under budgetperioden. Bristen på arbetskraft på gymnasienivå ökar inom byggnadsyrken, industriyrken och inom vissa yrken inom tjänstesektorerna. Det blir även svårare att finna arbetskraft med eftergymnasial utbildning inom framför allt teknik och IT. De nya arbetstillfällena tillkommer i störst utsträckning inom yrken på eftergymnasial nivå, men nya jobb tillkommer även på gymnasial nivå och inom vissa befattningar där utbildningskraven är låga. En fullgjord gymnasieutbildning är dock i normalfallet den lägsta nivån vid rekryteringar.

Det behövs utökade insatser inom vägledning, studiemotiverande insatser. Arbetsförmedlingen har svårt att fullt ut lösa de misslyckandena som skett inom skolsystemet, där mellan 20 och 25 procent av eleverna slutfört gymnasieskolan utan fullständiga betyg under lång rad av år⁸. För inrikes födda har andelen legat på strax under 20 procent medan den legat på mer än 40 procent bland elever med utländsk bakgrund. Därutöver tillkommer ytterligare en andel elever som avbrutit sin gymnasieutbildning.

Andelen arbetslösa med högst förgymnasial utbildning har ökat under flera års tid och omfattar en tredjedel av samtliga inskrivna arbetslösa. De arbetslösas utbildningsstruktur uppvisar därmed stora skillnader

---

⁸ Efter fyra års studier.

gentemot de utbildningskrav som ställs vid anställningar, vilket innebär en stor obalans mellan utbud och efterfrågan.

Det finns en stor risk för att arbetsmarknadspolitiken får bära hela ansvaret för de underskott på arbetskraft som uppstår i ett stort antal kommuner. Det finns begränsade möjligheter inom arbetsmarknadspolitiken att påverka matchningsläget i utsatta kommuner eftersom grundproblemet är ett för litet tillskott av nya utbildade ut på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsutbildning är ett instrument att tillgå för arbetslösa som saknar erforderlig utbildning men det kommer endast att ha en effekt på marginalen när det gäller försörjningen av utbildade inom efterfrågade yrken.

Matchningen behöver genomföras på ett effektivt sätt för att regioner och i slutänden landet som helhet ska uppvisa en god ekonomisk tillväxt. En viktig del i det kommande arbetet är att inom olika politikområden skapa goda förutsättningar för att matchningen ska fungera väl. Här kommer flera andra aktörer än Arbetsförmedlingen in i processen.

2.5 Många utrikes födda på väg in på arbetsmarknaden

Både arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningsgraden bland utrikes födda har ökat stadigt på senare år. Sysselsättningsgraden är den högsta sedan nuvarande mätmetodik infördes 2005. Under 2016 uppgick den till 65,5 procent vilket kan jämföras med 64,6 procent år 2015 (16-64 år). Det motsvarar 47 000 arbetstillfällen samtidigt som befolkningen ökade med 56 000 personer. Tillskottet av sysselsatta är således högt i förhållande till befolkningsökningen.

Mer än 60 procent av de tillkomna jobben har under år 2016 gått till utrikes födda, och utbildningskravet har i nästan samtliga fall varit minst en gymnasial utbildning. De redovisade talen ger en tydlig bild av att utrikes föddas etablering på den svenska arbetsmarknaden fungerat väl trots att sammansättningen av invandringen – med stor andel asylinvandring - inneburit större utmaningar än vad som är fallet i andra länder.

Antalet arbetslösa utrikes födda ökar successivt. Mellan åren 2015 och 2016 ökar antalet inskrivna arbetslösa utrikes födda från i genomsnitt 178 000 till 191 000 personer. Takten i uppgången har höjts under åren 2015 och 2016. Inskrivna arbetslösa födda i annat land utgör därmed mer än hälften av samtliga inskrivna arbetslösa, eller knappt 53 procent i genomsnitt 2016. Den starkare ökningstakten består de närmaste åren beroende på att inflödet i etableringsuppdraget blir stort. Antalet inskrivna arbetslösa utrikes födda beräknas till cirka 215 000 i genomsnitt 2017, motsvarande 58 procent. Andelen beräknas nå en bra bit över 60 procent 2019 och 2020.

Under perioden december 2010 till december 2020 beräknas 240 000 nyanlända skrivas in i etableringsuppdraget. Ungefär 150 000 eller mer än 60 procent av nämnda tal beräknas skrivas in under perioden januari 2016 till december 2020. Under 2016 skrevs allt fler deltagare in i etableringsuppdraget. I början av året var det ungefär 2 500 nya deltagare per månad och under slutet av 2016 steg antalet till över 4 000.⁹ Antalet nya deltagare per månad beräknas fortsätta att överstiga 4 000 fram till och med våren 2017.

Det totala antalet deltagare i etableringsuppdraget beräknas utifrån den högre takten i antalet nya deltagare öka från ett genomsnitt på 60 000 personer år 2016 till 78 000 personer år 2017 för att därefter falla tillbaka till knappt 50 000 personer år 2020. Utvecklingen kan bidra till en fortsatt god sysselsättningstillväxt under budgetperioden. Det bygger på att integrationen fungerar väl där kompetens tillvaratas och att människor får möjlighet till utbildning utifrån sina behov.

Det finns skillnader i arbetsmarknadssituationen mellan kvinnor och män bland nyanlända. Det finns en potential att få fler kvinnor i arbete men även i utbildning. Nyanlända kvinnor har en svagare utbildningsbakgrund än nyanlända män och det är viktigt att kvinnorna kan ges en högre utbildningsnivå för att öka möjligheten till anställning.

Ett viktigt led i arbetet är att det finns ett tillräckligt utbud av utbildningar för de som saknar gymnasieutbildning samt att kommunerna kan säkerställa att nyanlända och andra med svagare språkställning också får del av den utbildning de har behov av. Det kommer över tid att behövas en hög volym av utbildningsplatser inom vuxenutbildningen på både grundläggande nivå och gymnasial nivå, både vad gäller kurser som är yrkesinriktade och högskoleförberedande. Det finns i det sammanhanget frågor som står utanför Arbetsförmedlingens kontroll, till exempel tillgången på lärare, tillgången på lokaler och möjligheten att upprätthålla kvaliteten i utbildningarna. Kvaliteten i utbildningarna avgör hur resultaten sedan blir i slutändan. Alla med kort utbildning kommer inte att vilja eller vara motiverade att påbörja en utbildning, vilket innebär att det finns behov av att fler arbetslösa med kort utbildning kommer ut i subventionerade anställningar. En för Arbetsförmedlingen central fråga är att flexibiliteten i vuxenutbildningens studiestarter kan öka så att ledtiderna kortas.

Det är viktigt att framhålla att det kommer att ta tid innan utbildningsstatsningen inför 2017 får effekt i att fler kommer ut i arbete från gruppen av personer med kort utbildning. Tidigast mot slutet av 2018 eller början av 2019 kan de första effekterna bli synliga. Det

---

⁹ Perioden september till november 2016.

sammanhänger även med hur snabbt det går att genomföra utökningen av beslutade utbildningsplatser¹⁰.

2.6 Risk för kraftigt ökad långtidsarbetslöshet

Andelen arbetslösa som tillhör grupper med utsatt ställning har ökat kraftigt, från en nivå på 50 procent år 2006 till att omfatta 71,6 procent år 2016. Andelen 2016 motsvarar 260 000 personer. Andelen stiger till cirka 75 procent år 2018. År 2020 bedöms andelen till 77 procent. Arbetslöshetens struktur fortsätter därmed att förändras, vilket innebär att förmedlingsuppdraget blir allt svårare under perioden.

Antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete mer än ett år tenderar att öka. Antalet ökar successivt bland utrikes födda medan antalet inrikes födda som varit utan arbete under lång tid minskar. Den pågående förändringen av antalet har ett starkt samband med det totala antalet inskrivna arbetslösa i respektive grupp. Andelen inskrivna arbetslösa som varit utan arbete mer än ett år har ökat något under 2016. För inrikes födda finns en tendens till ökning av andelen sedan mitten av 2015 på grund av att de som står nära arbetsmarknaden snabbt finner arbete. Bland utrikes födda har andelen med långa tider utan arbete ökat sedan 2009. Under 2016 har andelsökningen dämpats framför allt genom att inflödet av nyanlända ökat.

För att hålla tillbaka långtidsarbetslösheten måste alla tillgängliga verktyg nyttjas, både utbildning och programinsatser, till exempel moderna beredskapsarbeten. En viktig fråga är att utrikes födda som saknar gymnasieutbildning snabbt ska kunna gradera upp utbildningsnivån för att öka anställningsbarheten. Sådana insatser håller tillbaka långtidsarbetslösheten på både kort och lång sikt. Arbetsmarknadsutbildning löser inte denna utmaning utan detta är i första hand en fråga som måste lösas via det reguljära utbildningsväsendet (fler platser inom vuxenutbildning).

En stor del av antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete mer än ett år saknar gymnasieutbildning och antalet ökar succesivt. Bland utrikesfödda har ungefär hälften av de som saknar gymnasieutbildning varit utan arbete mer än ett år. Här finns en fara för att långtidsarbetslösheten stiger över tid beroende på en alltmer ogynnsam sammansättning av arbetslösheten. Arbetslösa med stark ställning på arbetsmarknaden finner snabbt arbete medan övriga arbetslösa drabbas av längre tider utan arbete.

Möjligheten för nyanlända att studera påverkas av tillgången på utbildningsplatser inom kommunal vuxenutbildning. Knappt hälften

¹⁰ I regeringens budgetproposition för 2017 sker satsningar inom vuxenutbildningen genom att 519 miljoner tillförs yrkesvux och lärlingsvux samt satsningen på rätt till komvux som innebär att 530 miljoner tillförs kommunerna via det generella statsbidraget. Satsningen beräknas medföra ett tillskott på cirka 70 000 utbildningsplatser till och med 2019.

eller 48 procent av personerna i etableringsuppdraget saknar gymnasieutbildning och det är mycket angeläget att framför allt den gruppen ges möjlighet att gradera upp sin utbildning till gymnasienivå för att de ska kunna konkurrera om jobben på den svenska arbetsmarknaden. Hämskon i det arbetet är att den under 2017 kraftiga ökningen av antalet deltagare i etableringsuppdraget kräver stora personella arbetsinsatser. Det blir därmed betydligt svårare att vidta tidiga och individanpassade insatser i etableringsuppdraget.

Antalet anställda som lämnar sjukförsäkringen för att söka nytt arbete i enlighet med rehabiliteringskedjans tidsgränser har ökat under 2016 och väntas fortsatt att öka under 2017. För många av dem gäller ny inriktning i arbetslivet då de trots anpassning och rehabilitering inte kunnat vara kvar i sin anställning på grund av ohälsa. En ökad risk för långtidsarbetslöshet i gruppen kan förebyggas med ordnade övergångar från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen och genom att de individuella behoven i omställningen identifieras tidigt.

Antalet inskrivna arbetslösa med kortare utbildning än grundskola uppgick till i genomsnitt 59 000 personer år 2016. I slutet av året hade nivån stigit till 64 000 personer och det var därmed fler som saknade en utbildning som motsvarade grundskola än dem som hade en grundskoleutbildning eller motsvarande som högsta utbildning. Antalet arbetslösa med en utbildning som motsvarar grundskolenivå uppgick till i genomsnitt 62 000 personer år 2016. Dessa totalt 121 000 personer utgjorde en tredjedel av samtliga inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen.

Om nuvarande trend skulle bestå beräknas drygt 37 procent av de inskrivna arbetslösa sakna gymnasieutbildning år 2020. Det motsvarar 140 000 personer, varav cirka 80 000 kommer att sakna en utbildning som motsvarar grundskola. En sådan hög nivå skulle påtagligt försvåra möjligheten att nedbringa arbetslösheten till lägre nivåer.

3 Verksamhetens inriktning

Budgetunderlaget för åren 2018-2020 bygger vidare på budgetunderlagen för åren 2016-2018 respektive 2017-2019. Budgetunderlaget tar sin utgångspunkt i myndighetens förnyelseresa och ska ses mot bakgrund av arbetsmarknadsutvecklingen och dess konsekvenser för Arbetsförmedlingens verksamhet.

3.1 Arbetsförmedlingens förnyelseresa har konkretiserats i en strategisk plan för hela myndigheten

Arbetsförmedlingens förnyelseresa har pågått sedan år 2014 och planeras fortgå till år 2021. Förnyelseresan tar ett helhetsgrepp på *hur* myndigheten ska bedriva sin verksamhet och syftar till att Arbetsförmedlingen bättre ska utföra sitt uppdrag att matcha arbetssökande och arbetsgivare. Genom förnyelseresan ökar Arbetsförmedlingens förmåga att hantera de utmaningar som beskrivs i föregående kapitel.

År 2015 beslutade Arbetsförmedlingen en myndighetsövergripande strategisk plan. Den strategiska planen konkretiserar de fem strategiska målen att Arbetsförmedlingen år 2021 som ledande matchningsaktör är en:

- offensiv och efterfrågad partner
- innovativ tjänsteutvecklare,
- självklar expertmyndighet,
- attraktiv och utmanande arbetsgivare, och
- myndighet med god förvaltningskultur.

Arbetsförmedlingen arbetar under budgetperioden inom ramen för den strategiska planens fyra perspektiv:

- erbjudanden och tjänster,
- självledarskap och kultur,
- god förvaltning, och
- styrning.

Genom att uppnå tillstånden i perspektiven skapas effekt i form av kund- och samhällsnytta.

Förslagen på regeländringar och de redovisade medelsbehoven i kapitel 4 för åren 2018-2020 syftar bland annat till att skapa möjlighet för Arbetsförmedlingen att uppnå de strategiska målen för sin verksamhet såsom de konkretiseras i myndighetens strategiska plan.

3.1.1 Arbetsförmedlingens arbete med den strategiska planen under år 2016

Under 2016 har den strategiska planen följts upp och myndigheten kan konstatera att majoriteten av de strategiska tillstånden följer önskad tidsplan.

Nedan ges övergripande beskrivning av framfarten mot de strategiska tillstånden samt några utvalda exempel på vad myndigheten har gjort under år 2016 för att ytterligare komma vidare i arbetet mot den strategiska planens huvudmål, nämligen att utvecklas till en ledande matchningsaktör. Beskrivningarna görs med utgångspunkt i den strategiska planens fyra perspektiv.¹¹

Erbjudanden och tjänster

Samtliga tillstånd för 2016 under perspektivet erbjudande och tjänster bedöms ha uppnåtts vilket innebär att myndigheten har förbättrat förutsättningarna för en mer effektiv matchning. Samarbete med myndighetens långsiktiga partners har etablerats och myndigheten kommunicerar aktivt kunskap om arbetsmarknaden.

Under 2016 inledde Arbetsförmedlingen en pilotverksamhet med syfte att utveckla metoder och arbetssätt mellan digitala kanaler och lokala arbetsförmedlingar. Pilotverksamheten är en del i Arbetsförmedlingens arbete att genom att utnyttja digitaliseringens möjligheter genomföra kund- och kanalstrategin och därigenom uppnå den strategiska planens delmål att utvecklas till en *innovativ tjänsteutvecklare*.

Pilotverksamheten omfattar de arbetssökande som huvudsakligen är i behov av förmedlingsservice, det vill säga matchning och hjälp till självhjälp. Pilotverksamheten var relativt liten men resultaten har varit goda.

Arbetsförmedlingen avser att successivt bygga ut tjänster för att arbetssökande och arbetsgivare ska kunna erbjudas service på distans. Tjänsterna ska vara fullt utbyggda 2019. Nuvarande Af Kundtjänst utvecklas därmed till en nationellt sammanhållen digital arbetsförmedling med huvudansvar för arbetssökande och arbetsgivare med behov av grundläggande förmedlingsservice. Fokus ska ligga på att matcha arbetssökande och arbetsgivare, på att erbjuda enkel och effektiv service samt myndighetsutövning med hög tillgänglighet och kvalitet.

Genom så kallade kundresor har Arbetsförmedlingen fått en djupare förståelse för kundernas behov, drivkrafter och beteenden. En viktig insikt är att kunderna vill förstå var i processen man är och på vilket sätt man kan påverka den själv. Arbetsförmedlingen har därför under 2016 fastställt huvudprocesser för arbetssökande och arbetsgivare.

---

¹¹ I Arbetsförmedlingens årsredovisning år 2016 görs samma sortering.

En annan viktig kundinsikt har varit att Arbetsförmedlingen behöver bli tydligare med vad vi gör och vilket värde vi skapar i mötet med kunder. Denna insikt omhändertas inom ramen för Arbetsförmedlingens framtida erbjudanden och tjänster. Arbetsförmedlingens framtida erbjudanden ska tydliggöra vårt uppdrag utifrån kundernas behov.

Arbetsförmedlingen har stärkt dialogen och relationer med arbetsgivare, exempelvis har myndigheten infört en ny yrkesroll, företagsrådgivare samt erbjudit kompetensutveckling med fokus på arbetsgivarrelationer. Företagsrådgivarna ska bygga långsiktiga relationer med Arbetsförmedlingens arbetsgivarkunder, utveckla det lokala arbetsgivararbetet samt vara tillgängliga för rådgivning till det lokala näringslivet. Dessutom ska de ha särskild kunskap om de specifika företag som Arbetsförmedlingen samarbetar med, inte bara övergripande kunskap om branscher och yrken.

Vid årsskiftet 2016/2017 hade 90 personer anställts som företagsrådgivare. Från att sökandeperspektivet varit dominerande ökar nu fokus på arbetsgivarnas kompetensbehov. Enligt myndighetens arbetsgivarundersökning skattar också arbetsgivarna arbetsförmedlarnas kunskaper betydligt högre än tidigare.

Självledarskap och kultur

Behov av fortsatt arbete vad gäller flera av tillstånden kopplade till perspektivet självledarskap och kultur har identifierats vid uppföljning av den strategiska planen. Vision, värdegrund och ledningsfilosofi har fått stort genomslag i hela organisationen. Det kvarstår dock ett arbete för att säkerställa att vårt bemötande utgår från kundernas förutsättningar och behov. Myndigheten har även konstaterat att vidtagna åtgärder ännu inte säkerställer fungerande former för kompetensutveckling.

Arbetet med att implementera ledningsfilosofin har fortsatt under år 2016, bland annat har nya lönekriterier tagits fram. Statskontorets enkätundersökning visar också att arbetsförmedlarna har god kännedom om värdegrunden.¹² De förväntade effekterna – att myndighetens medarbetare mår bättre på jobbet samt att kunder märker av ett bättre bemötande och service – har delvis börjat kunna skönjas genom att sjuktalet stabiliserats. Däremot är resultaten i kundundersökningarna vad gäller bemötande och service generellt sett oförändrade.

God förvaltning

Uppföljningen visar att avvikelser och klagomål omhändertas på ett systematiskt sätt, att interna och styrande dokument tryggar en rättssäker hantering samt att myndigheten har prioriterat arbetet med att skapa ett tydligt och ändamålsenligt regelverk. Myndigheten har även vidtagit åtgärder som har förbättrat kunskapen om att upphandla tjänster. Däremot syns inga tydliga förbättringar i

¹² Analys av Arbetsförmedlingens interna styrning och utvecklingsarbete (2016:5)

ärendehandläggningen. Vidtagna åtgärder för att skapa en stabil och säker IT-drift har ännu inte gett effekt.

Under år 2016 påbörjades ett omfattande kompetenslyft för alla medarbetare och chefer. Kompetensutvecklingsinsatserna omfattar den demokratiska processen, myndighetsutövning och handläggning kopplat till lagar, regelverk och bemötandefrågor. Kompetenslyftet kommer att fortsätta under 2017.

Myndigheten har under år 2016 driftsatt ett nytt digitalt diarium. Detta förväntas förbättra förutsättningarna för handläggarna att på ett effektivt och kvalitativt sätt tillämpa det arbetsmarknadspolitiska regelverket.

Som en del i arbetet att tillämpa den kontrollpolicy som beslutades 2015 har Arbetsförmedlingen inrättat en specialistfunktion för kvalificerade analyser av utbetalningar, beslutsinformation och betalningsmottagare. Funktionens arbete med fördjupade statistiska analyser av riskbaserade urval stärker myndighetens förutsättningar för ett systematiskt och mer proaktivt arbete mot felaktiga utbetalningar.

De senaste åren har Arbetsförmedlingen prioriterat att utveckla uppföljningen av leverantörer och avtal för att följa upp och utveckla leveransernas kvalitet. Genom att under år 2016 införa ett kategoristyrkt arbetssätt har myndighetens fokus utökats till ett mer proaktivt arbete för att utveckla de tjänster som upphandlas. De kategoristyrda angreppssätten förväntas på sikt leda till förbättrad avtalstrohet, ökad nytta och lägre kostnader för levererade prestationer.

Styrning

Inom perspektivet styrning krävs det ytterligare åtgärder, flera av tillstånden bedöms inte vara uppnådda inom plan under 2016. Bland annat utgår styrningen inte i tillräckligt hög grad från utvärdering och analys av effekter och omvärldsbevakningen är ännu inte systematisk. Uppföljningen av den strategiska planen visar även att tillståndet *vär ökade produktivitet frigör resurser till strategiska utvecklingsinsatser* inte har uppnåtts. Däremot sker styrningen nu på ett mer samordnat sätt och uppföljning sker med hjälp av få och relevanta mått, något som bedöms som viktiga förutsättningar i att lyckas med förnyelseresan och självledarskapet.

Arbetsförmedlingen har under år 2016 övergått ifrån att vara en myndighet med omfattande detaljstyrning, till att vara en myndighet som ger enskilda medarbetare ett större eget ansvar. Ett indikatorpaket för myndigheten har tagits fram och följs upp månadsvis på myndighetsnivå. I övrigt förväntas enheterna planera och följa sin verksamhets med utgångspunkt i de behov och utmaningar som finns lokalt. Fokus för uppföljning ska ligga på effekter snarare än kvantitativa mått. Anställda uppmuntras att löpande bidra till verksamhetens utveckling genom att

använda handlingsutrymmet inom de ramar som beskrivs i myndighetens nya styrmodell.

Det arbete som påbörjades år 2015¹³ med att utveckla en modell för effektiv programmix har intensifierats under år 2016. Modellen tar tillvara kunskap från Arbetsförmedlingens egna utvärderingar och analyser. Den kombineras med kartläggning av vad arbetsförmedlingskontorens chefer behöver för att styra sina verksamheter. Modellen mynnar ut i underlag så att cheferna på arbetsförmedlingskontoren bättre kan planera och styra sin verksamhet, planera volym och inriktning på de arbetsmarknadspolitiska programmen.

Under 2016 har Arbetsförmedlingen även arbetat vidare på att förbättra den interna styrningen och kontrollen. Myndigheten har bland annat förbättrat systematiken i uppföljningen av åtgärder kopplade till identifierade brister inom den interna styrningen och kontrollen. Statskontoret konstaterar i sin utvärdering av Arbetsförmedlingen¹⁴ att processen för intern styrning och kontroll nu i högre utsträckning inkluderar flera nivåer i organisationen. En modell för självskattning av den interna styrningen och kontrollen har även tagits fram och använts för bedömningen 2016.

3.2 Inom vilka områden behöver Arbetsförmedlingen utvecklas för att klara matchningen under budgetperioden?

För att lyckas med matchningsarbetet på ett effektivt sätt behöver Arbetsförmedlingen nå de strategiska målen¹⁵. Sammantaget bedömer Arbetsförmedlingen att det behövs utveckling och modernisering inom nedanstående områden:

- *Arbetsökande med långa tider utan arbete.* Trots det goda arbetsmarknadsläget finns många personer som har stora svårigheter att få ett arbete och som varit inskrivna på Arbetsförmedlingen under lång tid. Många av de personerna har en låg eller bristfällig utbildningsnivå.
- *Etableringsuppdraget.* Läget kommer att vara fortsatt ansträngt även om antalet deltagare inte förutses öka under budgetperioden. Många deltagare som lämnar etableringsuppdraget förväntas skrivas in i jobb- och utvecklingsgarantin respektive jobbgarantin för ungdomar eller andra program.

¹³ Arbetsförmedlingen Budgetunderlag 2017-2019, avsnitt 3.1.1.

¹⁴ Analys av Arbetsförmedlingens interna styrning och utvecklingsarbete (2016:5)

¹⁵ Arbetsförmedlingen som ledande matchningsaktör är en: offensiv och efterfrågad partner, innovativ tjänsteutvecklare, självklar expertmyndighet, attraktiv och utmanande arbetsgivare och myndighet med en god förvaltningskultur

- *Kvalitet och rättssäkerhet.* Betydande förbättringar behöver ske vad gäller beslut och ärendehandläggning för att myndighetens verksamhet ska bedrivas på ett effektivt, enhetligt och rättssäkert sätt. En del av förbättringsarbetet är modernisering och förenkling av det arbetsmarknadspolitiska regelverket.

I stora delar överlappar dessa områden de områden som beskrivs i budgetunderlagen för åren 2016-2018 respektive 2017-2019. Arbetsförmedlingen bedömer Arbetsförmedlingen att det behövs regeländringar och/eller medelstillskott inom alla tre områden, se vidare avsnitt 1.1 samt kapitel 4.

Det finns även moderniserings- och utvecklingsbehov inom andra områden, men där ser myndigheten inte behov av regeländringar eller medelstillskott. Därför lyfts de inte fram som särskilda områden i årets budgetunderlag.

3.2.1 Arbetssökande med långa tider utan arbete

Förenkling och förstärkning av lönestöd

Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga tillhör de grupper som är särskilt utsatta på arbetsmarknaden och är överrepresenterade bland arbetssökande med långa tider utan arbete. Arbetsförmedlingen ser behov av modernare och bättre uppdaterade lönestöd för att underlätta situationen på arbetsmarknaden för denna grupp. För att det ska kunna vara ekonomiskt neutralt för en arbetsgivare att anställa personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga behöver den maximala bidragsgrundande lönekostnaden höjas.

I detta budgetunderlag föreslår myndigheten att lönestöden för personer med funktionsnedsättning förenklas och förstärks.

Behov att höja utbildningsnivån

Det finns stora obalanser mellan efterfrågan och utbud på den svenska arbetsmarknaden. Efterfrågan på utbildad arbetskraft är hög samtidigt som arbetslösheten bland personer med högst förgymnasial utbildning är hög. Det finns en allt större skillnad i utbildningsnivå mellan de arbetslösa och resten av befolkningen. Många arbetslösa saknar gymnasieutbildning och riskerar därför att vara utan arbete under lång tid. Bland samtliga inskrivna arbetslösa saknar en tredjedel gymnasial utbildning. Hälften av dessa saknar fullständig grundskola. Antalet deltagare i etableringsuppdraget kommer att öka framöver och omkring hälften av deltagarna har högst förgymnasial utbildning. Den växande tudelningen på arbetsmarknaden kan inte lösas inom ramen för arbetsmarknadspolitiken utan kräver stora satsningar inom utbildningspolitiken.

En person med kort utbildning som behöver utveckla grundläggande läs- och skrivfärdigheter behöver med stor sannolikhet längre tid än de 24 månader som står till buds inom ramen för etableringsuppdraget och de 50 veckor som ryms inom jobb- och utvecklingsgarantin (samt det aviserade studiestartsstödet) för att uppnå den gymnasiala nivån och därmed bli mer anställningsbar. Det är även viktigt att det finns möjlighet att kombinera studier med andra aktiviteter samt att få kombinera studier på olika nivåer, till exempel sfi med en yrkesutbildning på gymnasial nivå. Det är inte ovanligt att de som tar studiemedel på grundläggande nivå får återbetalningsproblem, och det bör därför även finnas möjlighet till trygg finansiering under studietiden. Arbetsförmedlingen ser därför positivt på införandet av studiestartsstöd.

Arbetsförmedlingens uppdrag att effektivt sammanföra arbetssökande med arbetsgivare har blivit mer komplext då allt färre av de arbetssökande har den kompetens som efterfrågas. Arbetsmarknadsutbildningar kan i viss mån bidra till att ge arbetssökande sådan kompetens. Arbetsförmedlingen bedriver ett aktivt arbete för att öka effekten av arbetsmarknadsutbildningar bland annat genom att arbeta mer med urval av deltagare så att utbildningen riktas till dem som bäst kan tillgodogöra sig utbildningen. Ett enhetligt och systematiskt arbetssätt för behovsfångst så att arbetsmarknadens behov möts på ett effektivare sätt är också på väg att införas.

Möjligheterna att matcha arbetslösa som saknar gymnasieutbildning mot en arbetsmarknad där huvuddelen av jobben kräver en längre utbildning är mycket små. Myndigheten har inga egna verktyg för att nämnvärt förändra arbetskraftstillgången inom yrken som kräver högre utbildning. Det innebär försämrade förutsättningar för Arbetsförmedlingen att matcha de arbetslösa mot de lediga jobben.

Arbetsförmedlingen har under en längre tid påtalat behovet av utbildningsinsatser riktade till arbetslösa som saknar gymnasieutbildning. För att de arbetslösa som har kort utbildning ska bli matchningsbara behöver utbildningsnivån höjas. Att det pågående kunskapslyftet fullföljs i nära samarbete mellan utbildningspolitiken och arbetsmarknadspolitiken är därför centralt. Kommuner, utbildningsmyndigheter och folkbildningen är, och bör vara, ansvariga för att detta sker. Arbetsförmedlingens roll är att bidra till att arbetssökande med utbildningsbehov tar steget till utbildningssystemet. Om fler med behov av utbildning tar detta steg kan i sin tur resurser frigöras för arbetsförmedlarna att fokusera på matchningsarbetet.

Det är viktigt att arbetsmarknadspolitiken och utbildningspolitiken koordineras för att insatserna ska nå önskvärd effekt. För Arbetsförmedlingen kommer frågor om gränsdragning gentemot, och samverkan med, kommuner och utbildningsmyndigheter att bli allt viktigare.

Antalet arbetsmarknadspolitiska insatser med utbildningsinslag har ökat markant de senaste åren. Ytterligare satsningar liksom förenklingar av befintligt regelverk behövs dock och nya anpassningar av de arbetsmarknadspolitiska insatserna kommer att vara nödvändiga. En än mer ökad flexibilitet vad gäller utbildningsstarter och tillgång till relevanta kurser behövs, huvudsakligen inom den kommunala vuxenutbildningen. Både arbetsgivares och arbetsförmedlares kunskap om och förutsättningar att kombinera subventionerade anställningar med reguljär utbildning och språkstudier bör öka. Huvuddelen av satsningarna på att öka utbildningsnivån för de arbetslösa bör dock ske inom det reguljära utbildningsväsendet. Det är viktigt att det finns både generella och skraddarsydd utbildningar inom bristyrken på såväl gymnasie- som högskolenivå. Det kommer bli alltmer viktigt för Arbetsförmedlingen att matcha till reguljär utbildning. Det krävs då att arbetsförmedlingskontoren har stor kunskap rörande det reguljära utbildningssystemet för att kunna vägleda de arbetslösa till en reguljär utbildning som sedan medför att de kommer i arbete, samt att Arbetsförmedlingen och kommuner i hög grad samarbetar genom exempelvis samlokalisering. En strategi för *matchning till jobb genom utbildning* har beslutats.

3.2.2 Etableringsuppdraget

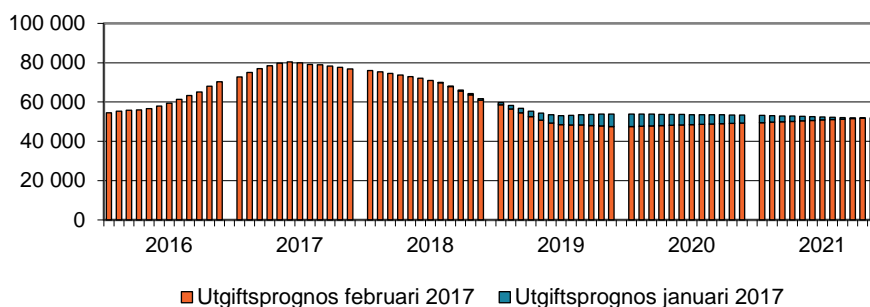
Utmaningar avseende prioriteringar

Antalet nya deltagare i etableringsuppdraget fortsätter att öka och utvecklingen har accelererat ytterligare under år 2016. Myndighetens bedömning av antalet deltagare i etableringsuppdraget baseras på Migrationsverkets senaste prognos över flyktingmottagandet, vilken emellertid präglas av en mycket stor osäkerhet. Beroende på utvecklingen i omvärlden räknar Migrationsverket med att mellan 25 000 och 45 000 personer kommer att söka asyl i Sverige under år 2017. I detta budgetunderlag utgår Arbetsförmedlingen från Migrationsverket planeringsantagande för ansökningar och beslut, det vill säga 34 700 asylsökande år 2017 och 35 000 asylsökande 2018.

De tidsbegränsade uppehållstillstånd på 13 månader respektive tre år som utfärdas med anledning av den tidsbegränsade lagen om tillfälliga uppehållstillstånd kommer att leda till ett stort tillflöde av ärenden för Migrationsverket under hela budgetperioden. Migrationsverkets kapacitet att avgöra ärenden har en direkt påverkan på när i tiden inflödet till etableringsuppdraget sker.

Av de asylsökande som beviljas uppehållstillstånd bedöms 55 procent bli aktuella för etableringsuppdraget. Antalet deltagare bedöms öka under 2016 och 2017 till följd av de stora antalet asylsökande som redan befinner sig i Sverige. Under 2018-2020 bedöms antalet deltagare att minska till följd av att allt färre personer kommer att söka asyl i Sverige. Se Figur 1.

Figur 1: Deltagare månadsvis i etableringsuppdraget 2016-2021

Källa: Arbetsförmedlingens Prognos för utbetalningar 2017-2021, 2017-02-17, sid. 47.

Under budgetperioden förväntas ett nytt regelverk för etableringsuppdraget att implementeras. Syftet med förändringen är att förenkla handläggningen och skapa förutsättningar för en ökad effektivitet och därmed underlätta arbetet för arbetsförmedlarna inom etableringsuppdraget. Förslaget innebär dock även att kartläggningen skulle ske inom ramen för programmet istället för innan upprättande av etableringsplan. Därmed minskar tiden med aktiva arbetsförberedande insatser.

Samtidigt förväntas vi under budgetperioden se effekterna av den tidsbegränsade lagen om tillfälliga uppehållstillstånd. Nya rutiner vid förlängningen av tillfälliga uppehållstillstånd riskerar att leda till att mer tid behöver ägnas åt själva handläggningen och mindre tid för deltagarna. Sammantaget bedömer Arbetsförmedlingen att lagen kommer att ha stora effekter för individer och verksamheten under budgetperioden och vi kommer att fortsätta att följa utvecklingen och effekterna av lagen.¹⁶

Tidiga och effektiva etableringsinsatser är nödvändiga för att deltagarna i etableringsuppdraget inte ska riskera att fastna i långtidsarbetslöshet. Deltagarna är dock en heterogen grupp med olika behov av stöd för att kunna matchas mot efterfrågan på arbetsmarknaden. Många har en gedigen yrkeserfarenhet och en eftergymnasial utbildning samtidigt som många saknar en grundläggande utbildning.

Många utrikesfödda saknar kontakter som de kan nyttja i sitt arbetssökande. Erfarenheten visar också att ett förstärkt stöd på eller inför en anställning eller arbetspraktik påtagligt förbättrar möjligheterna för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden att få eller behålla en anställning. Myndighetens möjligheter att tillhandahålla sådant stöd är i nuläget begränsade. Arbetsförmedlingen föreslår därför att ett nytt arbetsmarknadspolitiskt program, kundresurs, inrättas.

¹⁶ Se vidare se Arbetsförmedlingens remissvar dnr Af-2016/0031 5489.

3.2.3 Kvalitet och rättssäkerhet

Fortsatt utvecklingsarbete avseende god kvalitet

En god förvaltningskultur är en förutsättning för kvalitet och rättssäkerhet i myndighetens verksamhet. Omvärldens förtroende för Arbetsförmedlingen kan stärkas genom ökad kund- och samhällsnytta och en förvaltningskultur som garanterar en effektiv service och korrekt myndighetsutövning.

När Arbetsförmedlingen uppfattas som en myndighet som genomsyras av god förvaltning och som har ordning och reda i sin verksamhet, bidrar detta till en högre tillit till myndigheten och myndigheten får bättre förutsättningar att utföra sitt uppdrag.

Genom att skapa förutsättningar för medarbetare och chefer att bli stolta och trygga statstjänstemän med rätt verktyg för att utöva sina arbetsuppgifter på ett rättssäkert, enhetligt och effektivt sätt när vi målet att bli en myndighet med god förvaltningskultur.

Arbetsförmedlingen kommer under år 2017 arbeta vidare med att;

- ge anställda ökade kunskaper inom områdena arbetsmarknadskunskap, god förvaltning, kommunikation och verksamhetsutveckling,
- utveckla IT-stöd som stödjer medarbetarna att göra individuella bedömningar och fatta korrekta beslut,
- implementera strukturer för ständiga förbättringar i vardagen för att systematiskt ta tillvara förslag som utvecklar kvaliteten den interna verksamheten, och
- öka tydligheten kring regeltillämpning genom ett förenklat och mer enhetligt regelverk.

Ett tydligt regelverk

En förutsättning för att ge god service och upprätthålla en betryggande rättssäkerhet är ett regelverk som är möjligt för myndighetens anställda att ta till sig och förstå. Innebörden av regelverket behöver också vara lätt att kommunicera till arbetsökande och arbetsgivare.

För att skapa tydlighet och förutsebarhet ser Arbetsförmedlingen behov av att modernisera det arbetsmarknadspolitiska regelverket. Ett enklare, mer enhetligt och transparent regelverk skulle ge större legitimitet åt arbetsmarknadspolitiken och bidra till att lägga grunden för ett ökat förtroende för myndigheten, inte minst genom att handläggningen kan bli effektivare och mer rättssäker.

Arbetsförmedlingen kommer under 2017 fortsätta sitt arbete med att utveckla interna styrande och stödjande dokument för att förenkla och tydliggöra tillämpningen av det arbetsmarknadspolitiska regelverket. För att få ett moderniserat regelverk som bidrar till en effektiv beslutsprocess och förenklar matchningsarbetet finns det dock ett behov av förändringar på förordningsnivå. Senast en större översyn av det arbetsmarknadspolitiska regelverket som helhet gjordes var år 2000. Sedan dess har flera förändringar genomförts, vilket lett till att regelverket idag uppfattas som svåröverskådligt. Vissa punktinsatser har gjorts för att regleringen ska bli mer tydlig och enhetlig, men bedömningen är att vidare förändringar behöver göras. Arbetsförmedlingen ser ett behov av genomgripande förändringar av den typ som för närvarande pågår inom etableringsområdet även vad gäller övriga arbetsmarknadspolitiska program. Ett tydligare regelverk kan även signalera att kontrollnivån har stärkts vilket kan ha en avhållande effekt på oseriösa stödmottagare.

Som ett led i att skapa en tydligare och mer ändamålsenlig lagstiftning föreslog Arbetsförmedlingen i budgetunderlaget för åren 2017-2019 ett förenklat och enhetligt regelverk för subventionerade anställningar¹⁷. Förslaget bereds för närvarande inom regeringskansliet. I detta budgetunderlag fortsätter Arbetsförmedlingen att påtala behoven av modernisering av regelverket kring subventionerade anställningar, genom att lägga förslag om förenkling av de stöd som riktas till personer med funktionsnedsättning, se ovan under 3.2.1.

Arbetsmarknadspolitiken regleras främst genom förordningar, vilka generellt saknar förarbeten som stöd för tolkning och tillämpning. Att förordningstexterna i sig utgör den i stort sett enda källan till tolkning ställer krav på att de är tydliga och konsekventa. Därutöver är det få av de beslut som kan fattas av Arbetsförmedlingen som är överklagbara till domstol. Därmed förloras möjligheten att domstolen utvecklar praxis som stöd för regeltolkning, vilket skulle vara värdefullt i avsaknaden av förarbeten. Den praxis som utvecklas genom interna styrande dokument – däribland föreskrifter och allmänna råd – och på enheten Central omprövning blir således sällan föremål för rättslig prövning i domstol.

En ökad överklagbarhet till domstol bedöms skapa ökade möjligheter att tydliggöra regeltolkningen genom utvecklande av praxis. Den begränsade möjligheten till domstolsprövning kan också upplevas som begränsande för enskilda som är missnöjda med Arbetsförmedlingens beslut, varför en ökad överklagbarhet skulle kunna bidra till att öka förtroendet för myndigheten. En typ av beslut som idag inte kan överklagas till domstol och som kan ha långtgående konsekvenser för den enskilde är beslut om återkrav av olika typer av arbetsgivarstöd. Just bedömningar av återkrav

---

¹⁷ Arbetsförmedlingen Budgetunderlag 2017-2019, avsnitt 3.3.2, förslag Modernisering 1, Utforma ett förenklat system för subventionerade anställningar.

av olika ersättningar och frågan om eftergift av dessa är ett område där domstolspraxis traditionellt spelar en viktig roll. Arbetsförmedlingen föreslår därför i detta budgetunderlag att det blir möjligt att överklaga beslut om återkrav av arbetsgivarstöd till allmän förvaltningsdomstol.

Enligt nuvarande ordning utgör Arbetsförmedlingens beslut inte någon verkställbar exekutionstitel. Utsökningsutredningen har i sitt betänkande (SOU 2016:81) föreslagit att en förvaltningsmyndighets beslut som avser betalningsskyldighet alltid ska kunna verkställas när det har fått laga kraft om myndigheten fattat beslutet inom ramen för sin myndighetsutövning.¹⁸ Förslaget innebär att förvaltningsmyndigheter inte längre ska behöva ansöka om betalningsföreläggande eller väcka talan vid allmän domstol för att få en utsökningstitel.

Arbetsförmedlingen välkomnar förslaget och bedömer att det skulle medföra en betydligt effektivare och mer processekonomisk indrivning.

Effektiv och rättssäker utbetalning av stöd

En effektiv och rättssäker process för utbetalning av stöd förutsätter att det är lätt för de arbetsgivare som ansöker om och beviljas stöd från Arbetsförmedlingen att lämna kompletta och korrekta underlag och att utbetalningar kan ske utan onödiga fördröjningar.

Samtidigt är det av vikt att Arbetsförmedlingen fortsätter arbetet med att förbygga felaktiga utbetalningar. Det förekommer att företag och föreningar använder stöd från Arbetsförmedlingen huvudsakligen för att finansiera sin verksamhet på ett sätt som stöden inte är avsedda för. Det finns också arbetsgivare som sköter sig fram tills dess ett beslut om stöd har fattats, men därefter medvetet bryter mot de krav som utgör förutsättningar för stödet. Korrekta beslut förutsätter säkerställda uppgifter i beslutsunderlagen, systematisk uppföljning och kontroll av pågående beslut samt ett tydligt agerande från myndighetens sida när brister upptäcks. Arbetsförmedlingen samverkar med andra myndigheter för att utbyta information, arbetssätt och metoder.

Arbetsförmedlingen anser, som anförts i remissvar rörande utredningen för ett stärkt civilsamhälle (SOU 2016:13)¹⁹, att det finns ett behov av ett register för ideella föreningar och liknande organisationer och dess företrädare/huvudmän. En tydlig och reglerad registreringsfunktion av dessa föreningar är enligt Arbetsförmedlingens mening av stor vikt för möjligheten att säkerställa effektiv samverkan och god kvalitet samt minska risken för felaktig beslutshandling och felaktiga utbetalningar.

Arbetsförmedlingen har i remissvar rörande utredningen "Uppgiftslämnarservice för företag" (SOU 2015:33)²⁰ påpekat fördelarna

¹⁸ SOU 2016:81, Ett modernare utsökningsförfarande, Band 1 s. 115 f.

¹⁹ Af-2016/191118

²⁰ Af-2015/326450

med att införa skyldighet att redovisa månadsvisa uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen. Arbetsförmedlingen är positiva till det förslag som på grundval av utredningen lämnats av regeringen i budgetpropositionen för 2017. En månadsvis rapportering av inkomster på individnivå skulle innebära att förutsättningarna för Arbetsförmedlingen att fatta korrekta beslut utifrån arbetsgivaravgifter och skatteavdrag skulle förbättras. Myndigheten skulle till exempel få bättre kontrollunderlag för att minska felaktiga utbetalningar. Dessutom skulle myndigheten underlätta för arbetsgivarna genom att hämta nödvändiga uppgifter från Skatteverket i stället för att som nu begära uppgifterna från arbetsgivarna. Arbetsförmedlingen ställer sig därför bakom regeringens förslag²¹ att införa denna typ av redovisningsskyldighet.

För att ytterligare förenkla hanteringen för arbetsgivare i samband med rekvisering av stöd samt motverka felaktiga utbetalningar föreslår Arbetsförmedlingen i detta budgetunderlag att utbetalningen av samtliga arbetsgivarstöd får den ekonomiska konstruktion som idag används avseende Nystartsjobb, dvs. att stödet beräknas och beslutas med en procentsats upp till ett visst belopp, rekviseras genom att arbetsgivaren lämnar in uppgift om utbetald lön (här kan de uppgifter på individnivå som föreslås lämnas månadsvis till Skattekontot utgöra underlag) och att stödet utbetalas genom att arbetsgivarens skattekonto krediteras.

Om det är så att det uppkommer misstanke om att en arbetsgivare uppbär stöd på felaktiga grunder, är det av vikt att Arbetsförmedlingen kan agera snabbt för att förhindra att ytterligare medel betalas ut felaktigt. För lönestöden för personer med funktionsnedsättning har Arbetsförmedlingen i dagsläget inget tydligt förordningsstöd för att ompröva eller avbryta ett pågående beslut, utan får förlita sig på de möjligheter som följer av allmänna förvaltningsrättsliga grundprinciper som inte motsvarar de behov som finns för att motverka fortsatta felaktiga utbetalningar. Avsaknaden av tydliga regler skapar också en osäkerhet såväl för Arbetsförmedlingen som för stödmottagaren om vilka krav som ställs under själva stödperioden. För att effektivt motverka felaktiga utbetalningar och minska antalet fall där felaktigt utbetald ersättning får återkrävas i efterhand föreslår Arbetsförmedlingen därför att det införs tydliga regler för omprövning och avbrott av beslut om arbetsgivarstöd, samt möjlighet att fatta interimistiska beslut om att hålla inne stöd i avvaktan på utredning.

För att kunna förebygga och upptäcka ekonomisk brottslighet har Arbetsförmedlingen behov av tillgång till utökad information från andra myndigheter. Uppgiftsskyldigheten mellan myndigheter är därför angelägen att se över. Arbetsförmedlingen välkomnar och deltar aktivt i

---

²¹ Prop. 2016/17:58 Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen

den pågående utredningen avseende organiserad och systematisk ekonomisk brottslighet mot välfärden.²² I avvaktan på resultatet av dessa arbeten lämnar Arbetsförmedlingen i detta budgetunderlag inga förslag avseende förändring av offentlighet- och sekretesslagstiftningen.

Arbetsförmedlingen framförde i budgetunderlaget för 2017-2019 också förslag om att ställa krav på arbetsgivare att uppvisa spårbarhet i utbetalda löner för subventionerat anställda medarbetare för att kunna erhålla ekonomisk ersättning från Arbetsförmedlingen. Det skulle innebära att en arbetsgivare inte kan ersätta medarbetaren med kontant lön. Arbetsförmedlingen vidhåller betydelsen av att förhindra utbetalning av kontanta löner vid subventionerade anställningar för att förhindra felaktiga utbetalningar.

---

²² Dir 2015:96 Organiserad och systematisk ekonomisk brottslighet mot välfärden

4 Anslagsutveckling samt förslag till regeländringar

4.1 Anslagsutveckling

I detta kapitel redogör Arbetsförmedlingen för utfallet år 2016, prognosen för år 2017 och medelsbehovet för åren 2018, 2019 och 2020 under de anslag och anslagsposter som myndigheten disponerar. Utfallet år 2016 och prognosen år 2017 ställs i relation till tilldelade medel enligt regleringsbrevet. Medelsbehoven för åren 2018-2020 ställs i relation till de aviserade anslagsnivåerna i budgetpropositionen för år 2017.

Arbetsförmedlingens planering för budgetperioden är beroende dels av arbetsmarknadens utveckling, dels av regeringens styrning. Myndigheten utgår i sin bedömning av budgetperiodens resursbehov ifrån de politiska ställningstaganden och regelverk som nu gäller. Medelsbehoven inkluderar även de ekonomiska konsekvenserna av föreslagna regeländringar. De ekonomiska konsekvenserna särredovisas också i avsnitt 4.2, 4.3 och 5.2.

4.1.1 Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

I departementsskrivelsen *Ett nytt regelverk för nyanlända invandrares etablering i arbets- och samhällslivet* (Ds 2016:35) föreslås att regelverket om etableringsinsatser och etableringsprogrammet ska bli mer lika de regler som styr övriga arbetsmarknadspolitiska insatser. Förordningen om aktivitetsstöd och förordningen om etableringsersättning föreslås att ersättas av ny enhetlig förordning om ersättning till deltagande i arbetsmarknadspolitiskt program.

I enlighet med tidigare lämnat remissyttrande anser Arbetsförmedlingen att om dessa förändringar genomförs bör anslagen 1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* och 1:4 *Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare* som idag ligger inom UO 13 föras över till anslag 1:2 ap 1 *Aktivitetsstöd* respektive 1:3 ap 1 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*. Arbetsförmedlingen bedömer att detta skulle skapa en mer enhetlig hantering av samtliga arbetsmarknadspolitiska program och bidra till enklare och effektivare handläggning för myndigheten.

Anslag 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Anslag 1:3 avser etableringsersättning som betalas ut till vissa nyanlända invandrare. Eftersom ersättningen är en rättighet påverkas medelsbehovet direkt av antalet nyanlända som deltar i etableringsuppdraget samt av etableringsplanernas omfattning.

Som tidigare redogjorts för i kapitel 2 och i avsnitt 3.2.2 prognostiseras att antalet deltagare i etableringsuppdraget kommer att öka kraftigt fram till och med 2017, för att därefter minska. Prognosen över antalet

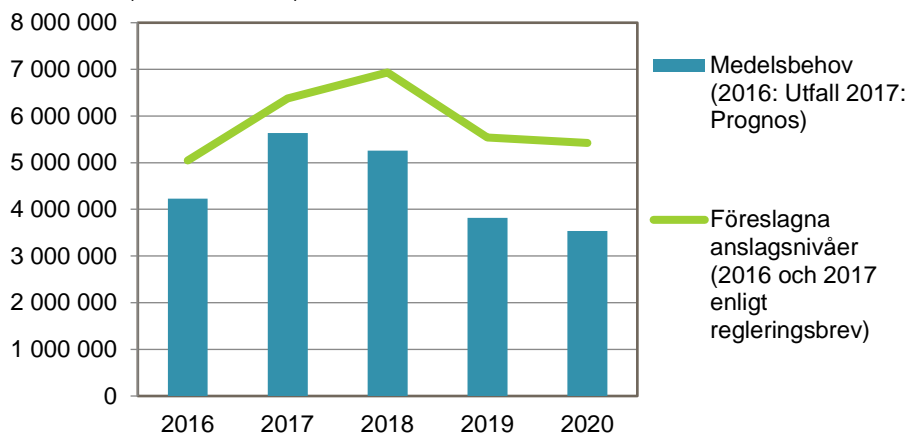

deltagare är dock väsentligt lägre jämfört med föregående budgetunderlag till följd av att Migrationsverkets prognos över antalet asylansökningar till Sverige har minskat kraftigt, vilket påverkar medelsbehovet. Av Tabell 3 och Figur 2 framgår Arbetsförmedlingens medelsbehov inom anslag 1:3.

Tabell 3: Anslagsutveckling och medelsbehov anslag 1:3, anslagspost 1, Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare (tusental kronor)

	2016	2017	2018	2019	2020
Föreslagna anslagsnivåer (2016 och 2017 enligt regleringsbrev)	5 048 000	6 379 887	6 933 562	5 537 588	5 421 405
Medelsbehov anslag 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	4 226 390	5 637 000	5 261 000	3 816 000	3 535 000

Figur 2: Medelsbehov anslag 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare (tusental kronor)

Anslag 1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare

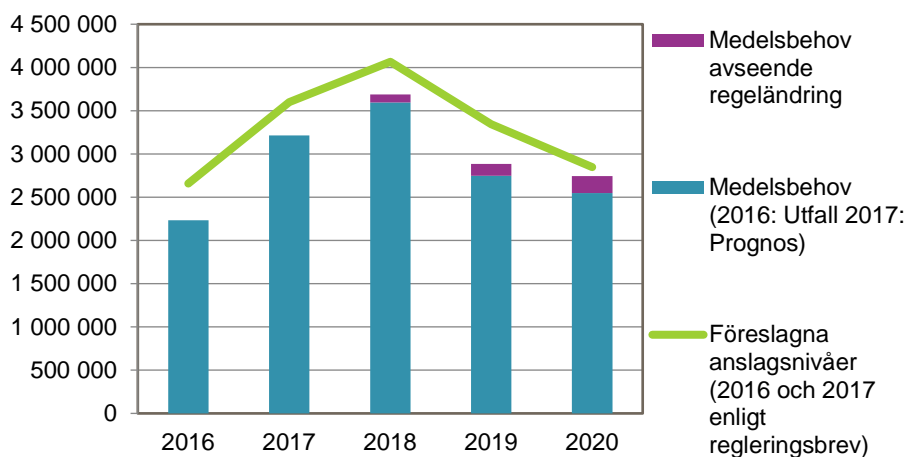
Anslag 1:4 avser programinsatser för vissa nyanlända invandrare. I likhet med anslag 1:3 ökar medelsbehovet fram till 2017 som en följd av den kraftiga ökningen av antalet nyanlända invandrare. Prognosen över antalet deltagare är som tidigare nämnts dock väsentligt lägre jämfört med föregående budgetunderlag, vilket påverkar medelsbehovet. Av Tabell 4 och Figur 3 framgår Arbetsförmedlingens medelsbehov inom anslag 1:4. Som framgår av tabellen ryms det ökade resursbehovet till följd av Arbetsförmedlingens förslag om inrättande av det nya arbetsmarknadspolitiska programmet kundresurs för etableringsuppdraget inom aviserade ramar.

Tabell 4: Anslagsutveckling och medelsbehov anslag 1:4, Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare (tusental kronor)

	2016	2017	2018	2019	2020
Föreslagna anslagsnivåer (2016 och 2017 enligt regleringsbrev)	2 657 914	3 597 643	4 065 772	3 344 574	2 847 708
- varav ap. 1 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare	2 647 914	3 562 643	4 030 772	3 309 574	2 822 708
- varav ap. 3 Främjande- och utvecklingsinsatser för snabbspår	10 000	35 000	35 000	35 000	25 000
Medelsbehov anslag 1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare	2 233 262	3 216 000	3 594 000	2 748 000	2 549 000
- varav ap. 1 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare	2 223 262	3 181 000	3 465 000	2 577 000	2 330 000
- varav ap. 3 Främjande- och utvecklingsinsatser för snabbspår	10 000	35 000	35 000	35 000	25 000
- varav förslag till regeländring			94 000	136 000	194 000

Arbetsförmedlingens beräkningar för åren 2018-2020 utgår från det prognostiserade antalet arbets sökande inom etableringsuppdraget och från att insatserna och därmed programkostnaderna per individ ska vara på samma nivå som år 2017.

Figur 3: Medelsbehov anslag 1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare, inklusive ökade utgifter till följd av föreslagna regeländringar (tusental kronor)

4.1.2 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Anslag 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tabell 5: Anslagsutveckling och medelsbehov anslag 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader (tusental kronor)

	2016	2017	2018	2019	2020
Föreslagna anslagsnivåer (2016 och 2017 enligt regleringsbrev)	8 137 250	8 350 769	8 377 815	8 045 244	8 019 945
Medelsbehov Förvaltningskostnader för Af	8 153 579	8 426 000	8 967 000	8 985 000	8 883 000

Arbetsförmedlingens bedömning är att de aviserade anslagsnivåerna för åren 2018 till 2020 inte är tillräckliga. Medelsbehovet på förvaltningsanslaget beräknas uppgå till 8 967 miljoner kronor år 2018, 8 985 miljoner kronor år 2019 och 8 883 miljoner kronor år 2020, se Tabell 5 och Figur 4.

Under 2015 sökte fler människor skydd i Sverige än någonsin tidigare, vilket innebär att antalet deltagare i etableringsuppdraget kommer att vara mycket stort under hela perioden 2018-2020. Arbetsförmedlingen ser ett fortsatt behov av att öka kvaliteten och individanpassningen inom etableringsuppdraget och därmed av att öka de tillgängliga förvaltningsresurserna per individ så att de når upp till den nivå som gällde under år 2013. Detta är den nivå som Arbetsförmedlingen bedömer är nödvändig för att klara av uppdraget. Av Tabell 6 framgår utvecklingen av förvaltningsanslag i förhållande till antalet deltagare inom etableringsuppdraget under åren 2011-2016.

Tabell 6: Utveckling av förvaltningsanslag, ap 2

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Beräknat antal deltagare i genomsnitt	4 350	12 220	22 870	36 550	48 360	60 300
Anslag (mnkr)	245	454	701	697	1 008	1 548
Anslag per deltagare och år i förhållande till anslag (tkr)	56	37	31	19	21	26

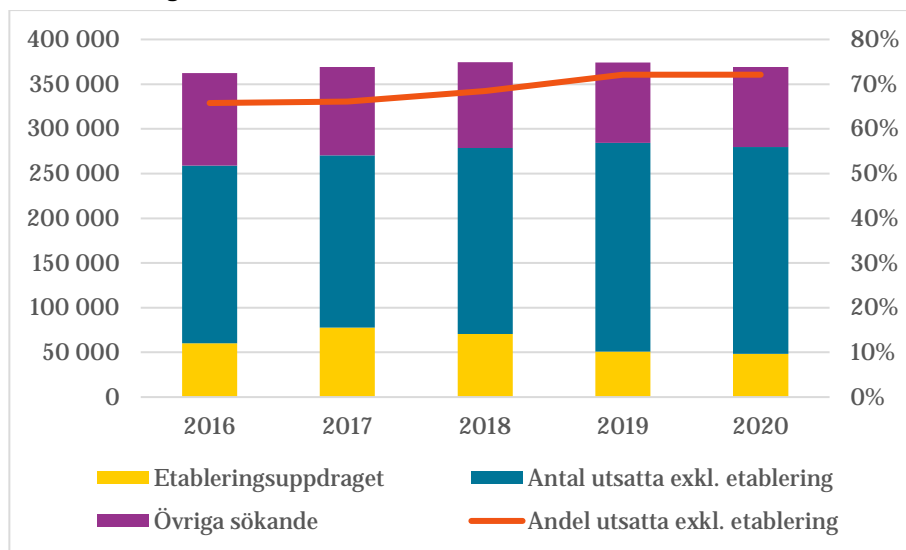
Arbetsförmedlingen kan konstatera att det ökade antalet deltagare under 2016 inte motsvarades av utökade resurser i tillräcklig utsträckning, vilket påverkat förutsättningarna till ett kvalitativt och individanpassat stöd negativt. Myndigheten har ändå klarat målet för etableringsuppdraget 2016 tack vare bl.a. ett effektivare arbetssätt. Åren som kommer ser dock myndigheten att ett effektivare arbetssätt inte

räcker. Arbetsförmedlingen behöver också kunna anställa fler etableringshandläggare. Utökade resurser är en förutsättning för en fortsatt starkt positiv resultatutveckling.

Enligt arbetsmarknadsprognosen från november 2016 kommer arbetslösheten att börja vända uppåt och antalet inskrivna arbetslösa utanför etableringsuppdraget kommer att öka från 2017. Även andelen sökande med utsatt ställning på arbetsmarknaden kommer att öka. Prognosen pekar på att majoriteten av deltagarna i etableringsuppdraget övergår till garantierna, vilket gör att den totala andelen arbetssökande med utsatt ställning inte minskar. Många av de arbetssökande som har en utsatt ställning saknar utbildning. Att i ökad grad matcha till utbildning blir därför viktigt, men är samtidigt resurskrävande.

Prognosen visar att antalet öppet arbetslösa och sökande i program exklusive etableringsuppdraget ökar med cirka 13 000 under 2018 och ytterligare cirka 20 000 individer under 2019. Ökningen avser i hög grad sökande från etableringsuppdraget, se Figur 4 nedan. Att både antalet inskrivna arbetslösa och andelen av dessa som har en utsatt ställning ökar innebär att behovet av förvaltningsmedel ökar.

Figur 4: Antal öppet arbetslösa/ inskrivna i program och andel sökande med utsatt ställning

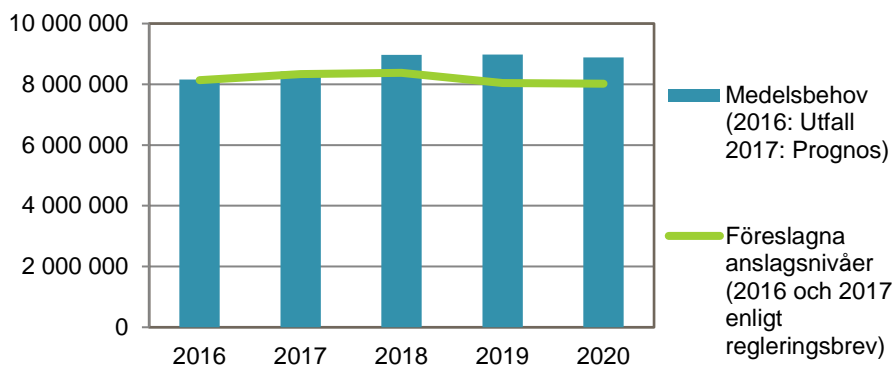
Sammantaget bedömer Arbetsförmedlingen att förvaltningsanslaget behöver tillföras medel för att svara mot ett ökat antal inskrivna arbetslösa, en ökande andel arbetssökande med utsatt ställning samt för att förbättra kvaliteten i stödet inom etableringsuppdraget.

De aviserade anslagsnivåerna kräver att Arbetsförmedlingen sänker ambitionsnivån för samtliga arbetssökande. I och med att omkring tre fjärdedelar av de arbetssökande är personer med utsatt ställning på

arbetsmarknaden riskerar denna grupp att drabbas då det inte kommer att vara tillräckligt att enbart avsätta mindre resurser till de arbetssökande som står närmare arbetsmarknaden.

Som framgår i kapitel 2 bedriver Arbetsförmedlingen ett omfattande utvecklingsarbete kopplat till förnyelseresan som även inkluderar digital utveckling. Det finns en omfattande effektiviseringspotential och möjlighet att frigöra resurser på sikt i detta arbete. Initialt leder dock detta till bland annat ökade avskrivningskostnader, se vidare avsnitt 5.1. Det utrymme för effektivisering som digitaliseringen möjliggör är viktigt för att möjliggöra ett fortsatt arbete på myndigheten med att öka kvaliteten i handläggningen samt för att frigöra resurser till fortsatt digitalisering och verksamhetsutveckling.

Figur 5: Medelsbehov anslag 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader (tusental kronor)

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tabell 7: Anslagsutveckling och medelsbehov (inklusive minskade utgifter till följd av föreslagna regeländringar) anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsförsäkring och aktivitetsstöd (tusental kronor)

	2016	2017	2018	2019	2020
Föreslagna anslagsnivåer (2014 och 2016 enligt regleringsbrev)	30 442 994	27 445 318	25 070 719	24 046 965	23 584 416
- varav ap. 1 Aktivitetsstöd	13 563 624	12 288 491	9 591 146	8 555 895	8 087 055
- varav ap. 2 Bidrag till arbetslöshetsersättning	14 138 786	12 863 522	13 424 754	13 481 159	13 428 225
- varav ap. 3 Statliga ålderspensionsavgifter	2 740 584	2 293 305	2 054 819	2 009 911	2 069 136
Möjlighet till omDispositionering från 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	750 000	750 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000
Medelsbehov 1:2 Bidrag till arbetslöshetsförsäkring och aktivitetsstöd	28 572 222	27 245 000	24 775 000	24 007 000	23 357 000
- varav ap. 1 Aktivitetsstöd	13 415 323	12 950 000	11 149 000	10 315 000	9 391 000
- varav ap. 2 Bidrag till arbetslöshetsersättning	12 416 315	12 002 000	11 571 000	11 682 000	11 897 000
- varav ap. 3 Statliga ålderspensionsavgifter	2 740 584	2 293 000	2 055 000	2 010 000	2 069 000

Anslagspost 1, Aktivitetsstöd

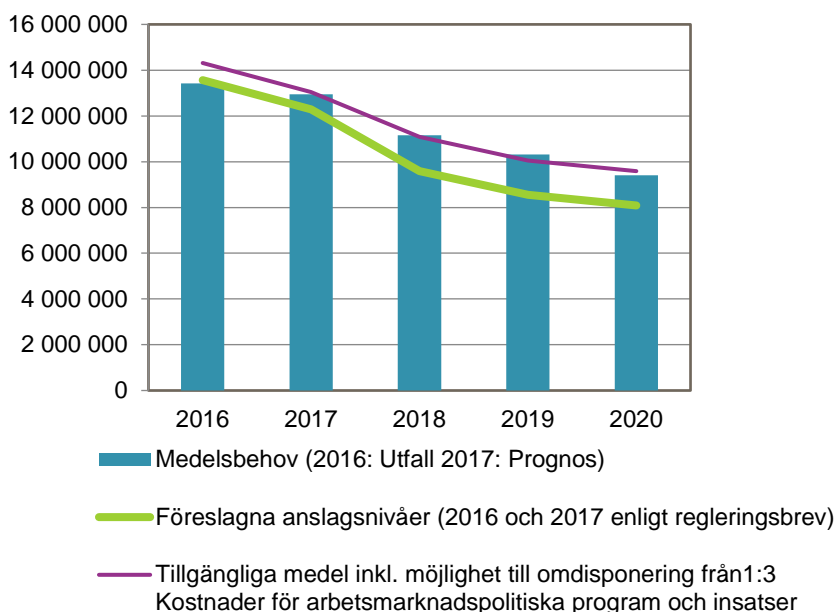
Den föreslagna anslagsutvecklingen i budgetpropositionen för 2017 förutsätter att antalet personer med aktivitetsstöd minskar kraftigt kommande år. Som framgår av avsnitt 3.2.1 har Arbetsförmedlingen höjda ambitioner i arbetet för att både förhindra och motverka långtidsarbetslösheten och därmed minska antalet arbetssökande i garantierna. Insatserna utanför garantierna planeras öka under 2017 för att förhindra ett inflöde i långtidsarbetslöshet samtidigt som anställningsstöden ska bli fler.

Trots att Arbetsförmedlingen prognostiserar att fler deltagare går från garantierna till subventionerade anställningar kommande år motverkas minskningen av antalet deltagare av ett ökande inflöde från etableringsuppdraget. Bedömningen är därför att den föreslagna anslagsnivån för aktivitetsstöd enligt budgetpropositionen för 2017 inte är tillräcklig för perioden. Arbetsförmedlingen har enligt regleringsbrevet möjlighet att täcka delar av underskottet med överföring från anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. När regeringen i budgetpropositionen för 2017 aviserar att finansieringen på anslaget 1:2 ap 1 *Aktivitetsstöd* kommer att minska kraftigt de

kommande åren samtidigt som anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* planeras öka kraftigt är det rimligt att Arbetsförmedlingens flexibilitet utökas för att myndighetens själv kunna parera den osäkerhet som finns. Arbetsförmedlingen yrkar därför på en ökning av denna överföringsmöjlighet, från 750 miljoner kronor till 1 500 miljoner kronor, se även avsnitt 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*.

Tillsammans med minskade utgifter till följd av regeländringsförslaget att stärka och förenkla lönestöden för personer med funktionsnedsättning, se kapitel 4.3, beräknas medelsbehovet ändå minska under perioden, från 11 149 miljoner kronor år 2018 till 9 391 miljoner kronor år 2020.

Figur 6: Medelsbehov anslag 1:2, ap. 1 Aktivitetsstöd, inklusive minskade utgifter till följd av föreslagna regeländringar (tusental kronor)

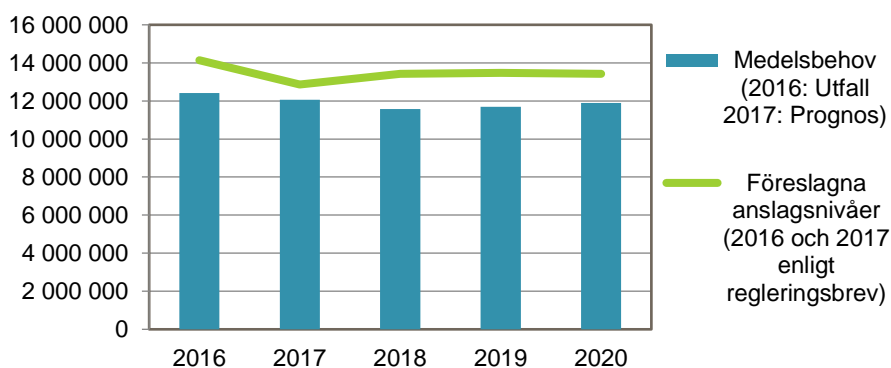

Anslagspost 2, Bidrag till arbetslöshetsersättning
Antalet personer som prognostiseras få arbetslöshetsersättning sjunker successivt fram till 2018 för att sedan åter stiga något 2019 och 2020. Anslagsbelastningen kommande år bedöms följa utvecklingen av antalet ersättningsberättigade personer.

Antalet dagar med inkomstrelaterad ersättning beräknas öka under perioden, från 15,7 miljoner år 2018 till 16,4 miljoner år 2020. Även antalet dagar med grundbelopp beräknas öka från 1,4 miljoner år 2018, till 1,5 miljoner år 2020. Cirka 96 procent av utbetalningarna under anslaget beräknas bestå av inkomstrelaterad ersättning.

Tillsammans med minskade utgifter till följd av regeländringsförslaget att stärka och förenkla lönestöden för personer med funktionsnedsättning, se kapitel 4.3, beräknas medelsbehovet till 11 571 miljoner kronor för år 2018, 11 682 miljoner kronor för 2019 och 11 897 miljoner kronor år 2020.

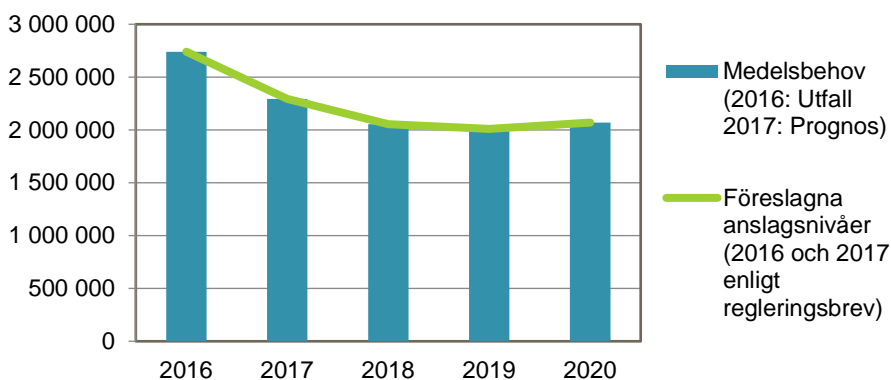
Figur 7: Medelsbehov anslag 1:2, ap. 2 Bidrag till arbetslöshetsersättning, inklusive minskade utgifter till följd av föreslagna regeländringar (tusental kronor)

Anslagspost 3, Statliga ålderspensionsavgifter

Ålderspensionsavgiften beräknas till 2 055 miljoner kronor år 2018, 2 010 miljoner kronor år 2019 och 2 069 miljoner kronor år 2020.

Figur 8: Medelsbehov anslag 1:2, ap. 3 Statliga ålderspensionsavgifter (tusental kronor)

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Medelsbehovet under anslag 1:3, anslagspost 1, beräknas öka under perioden 2018-2020 då antalet subventionerade anställningar under anslaget bedöms öka. Som framgår i kapitel 2 tar det allt längre tid att identifiera och tillsätta platser utifrån arbetssökandes individuella behov, vilket innebär att det kommer att krävas betydande insatser från Arbetsförmedlingen för att nå upp till de prognostiserade volymerna.

Ökningen motverkas även av inflödet från etableringsuppdraget till garantierna.

Av Tabell 8 och Figur 9 framgår Arbetsförmedlingens medelsbehov inom anslag 1:3 för perioden, inklusive förslaget om inrättande av det nya arbetsmarknadspolitiska programmet kundresurs för långtidsarbetslösa som i sin helhet ryms inom de aviserade ramarna.

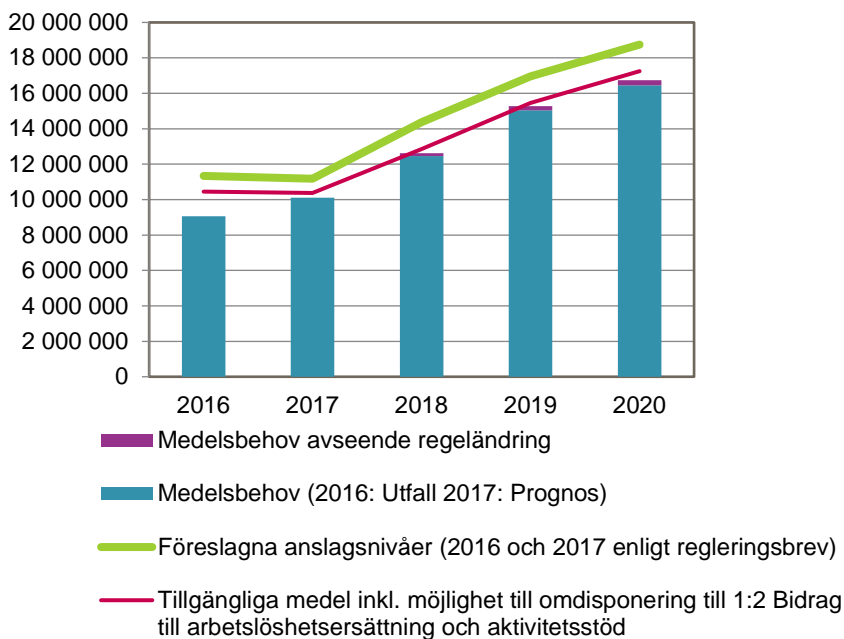
Tabell 8: Anslagsutveckling och medelsbehov anslag 1:3, Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser, inklusive ökade utgifter till följd av föreslagna regeländringar (tusental kronor)

	2016	2017	2018	2019	2020
Föreslagna anslagsnivåer (2014 och 2016 enligt regleringsbrev)	11 331 840	11 178 636	14 375 760	16 951 425	18 749 144
- varav ap.1 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	11 201 840	11 123 636	14 345 760	16 951 425	18 749 144
- varav ap.3 Statsbidrag till kommuner	90 000	55 000	30 000		
- varav ap.5 Projekt inom ramen för Europeiska globaliseringsfonden	40 000				
Möjlighet till omdisponering till 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	-750 000	-750 000	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000
Medelsbehov anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	9 061 146	10 112 000	12 465 000	15 048 000	16 443 000
- varav ap.1 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 970 572	10 057 000	12 285 000	14 823 000	16 143 000
- varav ap.3 Statsbidrag till kommuner	81 144	55 000	30 000		
- varav ap.5 Projekt inom ramen för Europeiska globaliseringsfonden	9 430				
- varav förslag till regeländring			150 000	225 000	300 000

Arbetsförmedlingens bedömer, trots en ambitiös planering av anställningsstöden kommande år, att det kommer att uppstå anslagssparanden under hela den period som budgetunderlaget omfattar till följd av att antalet subventionerade anställningar inte beräknas öka i den omfattning som det finns utrymme för. Som framgår under avsnitt 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd yrkar Arbetsförmedlingen på att möjligheten till att omfördela medel till anslaget 1:2 ap 1 Aktivitetsstöd ökas från 750 miljoner kronor till 1 500 miljoner kronor. Denna möjlighet till omdisponering är inte

inkluderad i de angivna resursbehoven, men mot bakgrund av de osäkerheter som beskrivs ovan ser Arbetsförmedlingen att ett sådant utrymme till omdisponering är nödvändigt.

Figur 9: Medelsbehov anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser, inklusive ökade utgifter till följd av föreslagna regeländringar (tusental kronor)

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

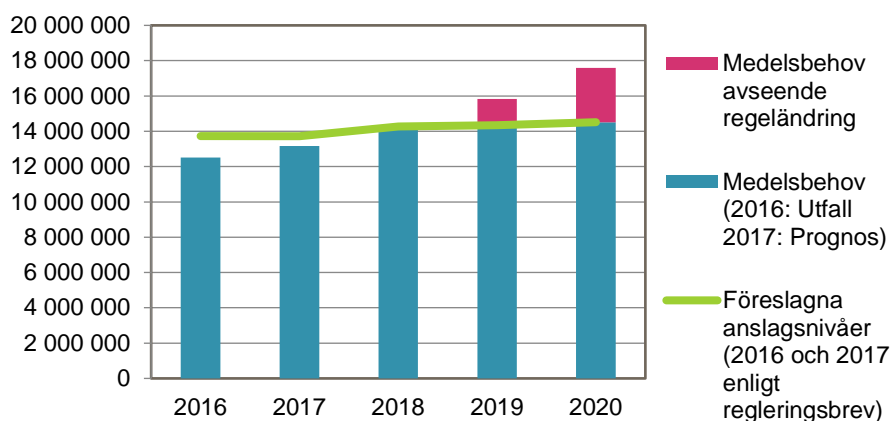
Arbetsförmedlingens medelsbehov under anslag 1:4 beräknas öka under perioden 2018-2020. Det förklaras av förslaget till regeländring avseende förenkling och förstärkning av lönestöden för personer med funktionsnedsättning som beskrivs i avsnitt 4.3. De ökade kostnaderna med anledning av förslaget beräknas uppgå till 1 553 miljoner kronor år 2019 och 3 149 miljoner kronor år 2020.

Av Tabell 9 och Figur 10 framgår Arbetsförmedlingens totala medelsbehov för anslaget 1:4 för perioden. I beräkningen har hänsyn tagits till höjningen av taket för den bidragsgrundande lönekostnaden från 16 700 kronor till 17 100 kronor som börjar gälla fr.o.m. 1 februari 2017.

Tabell 9: Anslagsutveckling och medelsbehov anslag1:4, anslagspost 1 Lönebidrag m.m., inklusive ökade utgifter till följd av föreslagna regeländringar (tusental kronor)

	2016	2017	2018	2019	2020
Föreslagna anslagsnivåer (2014 och 2016 enligt regleringsbrev)	13 735 109	13 721 571	14 270 365	14 345 160	14 514 798
Medelsbehov anslag 1:4, ap. 1 Lönebidrag m.m.	12 517 197	13 057 000	14 143 000	15 896 000	17 658 000
varav anslag 1:4, ap. 1 Lönebidrag m.m.	12 517 197	13 057 000	14 143 000	14 343 000	14 509 000
varav förslag till regeländring				1 553 000	3 149 000

Figur 10: Medelsbehov anslag 1:4, anslagspost 1, Lönebidrag m.m., inklusive ökade utgifter till följd av föreslagna regeländringar (tusental kronor)

1:12 – Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Tabell 10: Anslagsutveckling och medelsbehov anslag 1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar (tusental kronor)

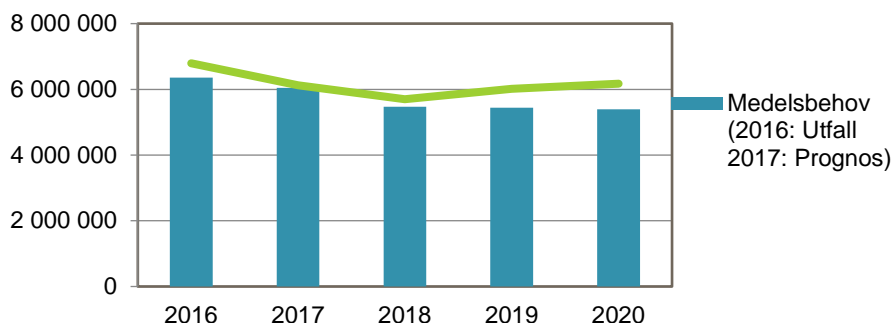
	2016	2017	2018	2019	2020
Föreslagna anslagsnivåer (2014 och 2016 enligt regleringsbrev)	6 962 142	6 216 007	5 850 555	6 220 170	6 415 362
- varav ap. 1 Nystartsjobb	6 792 801	6 119 850	5 699 374	6 014 761	6 174 250
- varav ap.2 Stöd för yrkesintroduktionsanställningar	169 341	96 157	151 181	205 409	241 112
Medelsbehov 1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	6 401 942	6 093 000	5 531 000	5 502 000	5 463 000
- varav ap. 1 Nystartsjobb	6 351 848	6 044 000	5 475 000	5 438 000	5 391 000
- varav ap.2 Stöd för yrkesintroduktionsanställningar	50 095	49 000	56 000	64 000	72 000

Detta anslag är nytt från och med år 2016. Kostnaderna har tidigare redovisats som prognostiserade skattekrediteringar och har därmed inte belastat Arbetsförmedlingens anslag.

Anslagspost 1 Nystartsjobb

Arbetsförmedlingens bedömning utifrån aktuell arbetsmarknadsprognos är att antalet nystartsjobb kommer att öka under perioden. Regeringen har aviserat flera förändringar av nystartsjobben under 2017 som bidrar till en osäkerhet gällande volymer och utgifter på anslagsposten. Arbetsförmedlingen bedömer att ändringarna kommer att ha en dämpande effekt på antalet nystartsjobb och att de aviserade anslagsnivåerna därmed möter medelsbehovet.

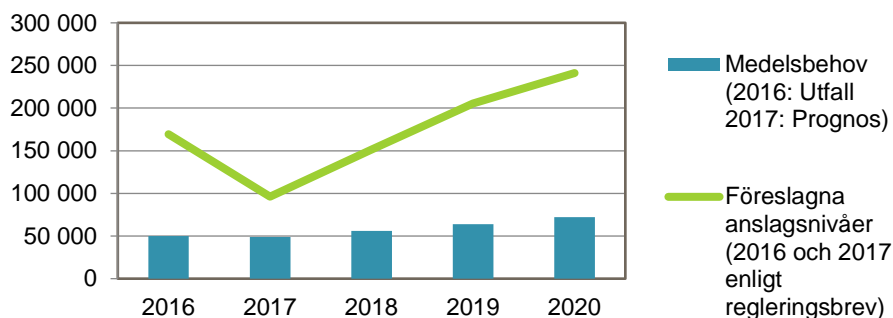
Figur 11 Medelsbehov anslag 1:12, anslagspost 1, Nystartsjobb (tusental kronor)

Anslagspost 2 Stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Arbetsförmedlingens bedömning är att antalet beslut under budgetperioden endast kommer att öka marginellt till följd av programmets utformning.

Figur 12 Medelsbehov anslag 1:12, anslagspost 2, Stöd för yrkesintroduktionsanställningar

4.1.3 Beräkningsförutsättningar

Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Det finns två typer av etableringsersättning: etableringsersättning för medverkan till upprättande av plan (EEM) på 231 kronor per dag och etableringsersättning för deltagande i aktiviteter (EEP) på maximalt 308 kronor per dag.

De arbetssökande med etableringsplan som är föräldralediga påverkar snittkostnaden för etableringsersättningen per person, eftersom de uppbär föräldrapenning i stället för etableringsersättning för den tid de är föräldralediga. De befinner sig således inom etableringsuppdraget, men belastar inte utgiftsområdet som en arbetssökande som uppbär etableringsersättning.

Förvaltningsanslaget

Arbetsförmedlingen har sedan 2016 en förenklad modell för beräkning av resursbehovet på förvaltningsanslaget. Modellen utgår dels från det prognostiserade antalet öppet arbetslösa samt inskrivna i program exklusive etableringsuppdraget för perioden 2018 till 2020, dels från prognosen över antalet deltagare i etableringsuppdraget.

Det prognostiserade antalet öppet arbetslösa samt inskrivna i program exklusive etableringsuppdraget fördelas på sökande med utsatt ställning på arbetsmarknaden och övriga sökande. Beräkningen av denna komponent tar således hänsyn till variationer i sammansättningen och att arbetssökande med en utsatt ställning på arbetsmarknaden kräver mer tid och därmed resurser än övriga. Från och med 2017 har etableringsuppdraget ingen egen anslagspost under Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag men deltagare i etableringsuppdraget utgör fortsatt en egen komponent i Arbetsförmedlingens beräknade behov av förvaltningsmedel på grund av att etableringsuppdraget är särskilt resurskrävande.

För de respektive komponenterna beräknas en förvaltningskostnad per sökande. Overheadkostnader som hyror och kostnader för IT och telefoni förs så långt möjligt till respektive komponent. Viss justering är gjord i beräkningen i enlighet med utgiftsprognosen som lämnades i februari 2017.

Bidrag till arbetslöshetsersättning

Utbetalningar av bidrag till arbetslöshetsersättning beräknas med utgångspunkt från prognosen av antalet arbetslösa anmälda hos Arbetsförmedlingen. De arbetssökande fördelas i prognosen på två grupper: sökande med rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen och sökande utan sådan rätt. Sökande med rätt till ersättning fördelas vidare på sökande med rätt till inkomstrelaterad ersättning och sökande med rätt till ersättning enbart med grundbelopp. Utbetalningarna av bidrag beräknas därefter med ledning av antaganden om det genomsnittliga antalet ersättningsdagar per sökande och månad och genomsnittliga dagpenningar för sökande med rätt till ersättningar.

4.1.4 Övriga medel som disponeras

Arbetsförmedlingen disponerar medel från utgiftsområde 10, anslag 1:6 (Bidrag för sjukförsäkringsprocessen, ap. 5. Rehabiliteringsinsatser i

samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen). Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen samarbetar löpande för att underlätta övergången från ersättning via sjukförsäkringen till aktivt arbetssökande och nytt arbete. Myndigheterna ska i samarbete vidareutveckla metoder och arbetssätt för att stödja den enskildes återgång i arbete.

Utgifterna för år 2017 för samarbetet beräknas enligt regleringsbrevet till 709 miljoner kronor. Myndigheterna kommer årligen överens om en fördelning av anslaget. Det innebär att 347 miljoner kronor går till Arbetsförmedlingens programkostnader, 164 miljoner kronor till Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader, och 198 miljoner kronor till Försäkringskassans förvaltningskostnader.

4.1.5 Internationellt utvecklingssamarbete

Sysselsättning och ekonomisk tillväxt har blivit högt prioriterade frågor inom biståndspolitiken. Som en del av den svenska biståndspolitiken bidrar Arbetsförmedlingen till utvecklingen av arbetsmarknadsmyndigheter och arbetsmarknad i länder i EU:s närområde, men även i andra delar av världen. Detta samarbete finansieras huvudsakligen av Sida och EU och sker med full kostnadstäckning. Arbetsförmedlingens instruktion bemyndigar myndigheten att bedriva detta internationella utvecklingssamarbete och omfattningen av det anges årligen i regleringsbrevet. Det har varit nedåtgående trend i projektinflödet, men Sida signalerar att efterfrågan på Arbetsförmedlingens medverkan i projekt kan komma att öka de närmaste åren, eftersom vikten av sysselsättning lyfts fram både i Sidas strategier och i FN:s nya utvecklingsmål.

I dag bedriver Arbetsförmedlingen internationella utvecklingsprojekt i ett antal länder, framför allt i EU:s närområde, men också i Kambodja. I östra och södra Afrika består utvecklingssamarbetet av utbildningsprogram för beslutsfattare inom myndigheter och organisationer. Projekten är inriktade på de områden av arbetsmarknadspolitiken som utgör myndighetens kärnverksamhet, som arbetsmarknadspolitiska insatser och program, servicevägar, tjänster och metoder samt analyser och prognoser. Hur arbetsmarknadsmyndigheterna kan underlätta för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden är också i allt större utsträckning i fokus.

Tabell 11: Projektverksamhet, avslutade och resultatförda projekt (tusental kronor)

	2018	2019	2020
Intäkter	367	1 358	507
Kostnader	0	0	0
Över/ underskott	367	1358	507

4.1.6 Lokalbehov

Att utveckla Arbetsförmedlingens kundmöten är en viktig del av myndighetens förnyelseresa. För att Arbetsförmedlingens kontorskoncept ska vara modernt och ändamålsenligt, och följa effekterna av myndighetens digitalisering, måste kontorsnätet anpassas. Lokalerna behöver också parallellt anpassas i takt med att myndigheten ökar och minskar i antalet anställda.

Med detta som utgångspunkt behöver stora investeringar göras i myndighetens lokaler de närmaste åren. Modellen för framtida utformning av kund- och personalytor kommer att påverkas av hur arbetet med digitaliseringen fortlöper, liksom av vilka tjänster som ska levereras på de fysiska mötesplatserna. På sikt beräknas investeringarna leda till kostnadseffektiviseringar i termer av minskad lokalkostnad per anställd. Beslut har hittills fattats om att stänga ett 70-tal kontor och istället omfördela resurserna till mobil service till företag och arbetssökande. Av dessa 70 har verksamheten upphört på 46 kontor.

Arbetsförmedlingens huvudkontor är planerat att flytta till nya och mer verksamhetsanpassade lokaler under år 2019, vilket kommer att innebära kostnader för möbler, inredning och teknik. Samtidigt kommer flytten innebära en kostnadseffektivisering i och med att huvudkontorets nuvarande lokaler blir en.

4.1.7 Övriga ekonomiska villkor

Låneram

Arbetsförmedlingen ser behov av en utökad låneram under budgetperioden bland annat till följd av behovet att utveckla digitala tjänster som beskrivs i avsnitt 3.1 samt förändring av kund- och personalytor kopplat till detta som beskrivs i ovanstående avsnitt 4.1.6. De ökade investeringarna leder initialt till ökade kostnader i form av avskrivningar men på sikt kommer effektiviseringsvinster att uppstå.

Vid ingången av år 2018 beräknas låneskulden till cirka 665 miljoner kronor. Nyupplåningen under året beräknas till cirka 391 miljoner kronor och amorteringarna beräknas uppgå till knappt 264 miljoner kronor. Med planerad fördelning över året av amorteringar och nyupplåning beräknas den sammanlagda låneskulden som uppgå till knappt 800 miljoner kronor. Den totala låneramen bör innehålla en viss marginal därutöver för oförutsedda investeringar.

Arbetsförmedlingen föreslår därför en låneram för på 900 miljoner kronor för år 2018. För resten av perioden föreslås en låneram på 950 miljoner kronor årligen. I Tabell 12 redovisas hur investeringarna under åren 2018 till 2020 fördelas. I Tabell 13 framgår särskild information om verksamhetsinvesteringar överstigande 20 miljoner kronor.

Tabell 12: Verksamhetsinvesteringar (tusental kronor)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Utfall	Prognos	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.
Immateriella investeringar						
Datasystem, rättigheter m.m.	106 933	134 600	180 000	200 000	200 000	200 000
Materiella investeringar						
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	7 534	156 180	107 020	85 300	82 900	75 300
Övriga verksamhetsinvesteringar	31 775	83 300	104 000	111 000	60 000	50 000
Summa verksamhetsinvesteringar	146 242	374 080	391 020	396 300	342 900	325 300
Finansiering						
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	146 242	374 080	391 020	396 300	342 900	325 300
Summa finansiering	146 242	374 080	391 020	396 300	342 900	325 300

Immateriella investeringar

Behovet av låneram för det fortsatta arbetet med att utveckla digitala tjänster riktat till arbetsgivare och arbetssökande tillsammans med utveckling av nya interna, effektiva IT-stöd beräknas uppgå till 180 miljoner kronor år 2018, 200 miljoner kronor år 2019 och 200 miljoner kronor år 2020 respektive år 2021. Av Tabell 13 framgår att satsningen beräknas belasta låneramen med cirka 1 104 miljoner kronor fram till år 2020.

Den digitala satsningen utvecklas agilt och inrymmer en rad delprojekt, vilket leder till svårigheter att bedöma tidsåtgång och kostnader för helheten. De kostnader knutna till utvecklingen som inte lånefinansieras såsom planering, förberedelser och andra löpande kostnader är svåra att avgränsa och därmed bedöma.

Maskiner, inventarier, installationer med mera

Den digitala utvecklingen ställer krav på en modern, säker och väl dimensionerad infrastruktur. För att åstadkomma detta har Arbetsförmedlingen ett stort behov av nya moderna datahallar. Investeringen beräknas ske under 2017 och redovisas i Tabell 13 nedan då den beräknas uppgå till 90 miljoner kronor.

Merparten av de övriga poster som redovisas under denna rubrik avser dels nyanskaffningar på grund av att antalet anställda beräknas öka, dels utbytesanskaffningar. Ersättningsanskaffning av förmånsbilar och bilar för tjänsteresor inom de delar av landet där det inte finns tillräckligt bra

alternativ i form av allmänna kommunikationer, bilpooler eller möjlighet att hyra bil ingår även under denna rubrik.

Övriga verksamhetsinvesteringar

Att arbeta på ett mer digitalt och uppsökande sätt gentemot kunderna kräver förändringar i utformningen av såväl kund- som personalyta, vilket på ställer stora krav på anpassningar. Stora investeringar krävs de närmaste åren. På sikt bedöms dessa emellertid leda till kostnadseffektiviseringar. Tabell 13 och texten nedan beskriver investeringar överstigande 20 miljoner kronor inom detta område.

Förändrat kontorsnät MO Stockholm Gotland

Anpassningen av kontorsnätet för MO Stockholm Gotland ska genomföras under en 4-årsperiod och kommer att medföra att 28 lokala arbetsförmedlingskontor på sikt ryms inom 11 Af-enheter inom marknadsområdet. Större men färre kontor kommer att erbjuda högre kapacitet samt fler förbokade möten och aktiviteter både fysiskt och digitalt.

Flytt av huvudkontoret

Arbetsförmedlingens huvudkontor är planerat att flytta till nya och mer verksamhetsanpassade lokaler under år 2019. Det kommer att innebära kostnader för möbler, inredning och teknik. En bedömning baserad på befintliga nyckeltal är, som framgår av Tabell 13 att flytten medför ett investeringsbehov på upp till 63 miljoner. Samtidigt kommer flytten att innebära lägre lokalkostnader för huvudkontoret. Den preliminära budgetramen kan förändras under projektiden beroende på olika faktorer som yta, lokalens disponering, utformning av skalskydd och inpassering.

Tabell 13: Särskild information om verksamhetsinvesteringar (tusental kronor)

	Totalt	Ack utfall	Prognos	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.
			2017	2018	2019	2020	2021
Förändrat kontorsnät MO 1	106 000		17 000	32 000	47 000	10 000	
Flytt av huvudkontoret	40 000		10 000	16 000	14 000		
Digital utveckling	1 103 786	189 186	134 600	180 000	200 000	200 000	200 000
Ny infrastruktur datahall	90 000		90 000				
Summa utgifter för investeringar	1 339 786	189 186	251 600	228 000	261 000	210 000	200 000
Finansiering							
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalför-sörjningsförordningen)	1 339 786	189 186	251 600	228 000	261 000	210 000	200 000
Summa finansiering	1 339 786	189 186	251 600	228 000	261 000	210 000	200 000

Varav investeringar i anläggningstillgångar							
Datasystem, rättigheter m.m.	1 103 786	189 186	134 600	180 000	200 000	200 000	200 000
Maskiner och inventarier	90 000		90 000				
Övriga verksamhetsinvesteringar	146 000		27 000	48 000	61 000	10 000	
Summa investeringar i anläggningstillgångar	1 339 786	189 186	251 600	228 000	261 000	210 000	200 000

Räntekontokredit

Arbetsförmedlingen har år 2017 tilldelats 300 miljoner kronor i kredit på ett räntekonto hos Riksgälden. Arbetsförmedlingen föreslår att nuvarande nivå för räntekontokredit tillämpas även för perioden 2018-2020.

Anslagskredit

För innevarande budgetår är anslagskrediten 3 procent för förvaltningsanslaget. För övriga anslag är krediten 5 procent undantaget utgiftsområde 14, anslagsposten 1:2:3 (statliga ålderspensionsavgifter) som inte har någon anslagskredit. Arbetsförmedlingen föreslår att nuvarande procentsatser tillämpas även för perioden 2018-2020.

Bemyndiganderamar

Enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska myndigheter lämna förslag till de bemyndiganden som myndigheten behöver för att göra åtaganden som medför utgifter under följande budgetår. Arbetsförmedlingen har utestående åtaganden på anslagen 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare och anslaget 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd där vi inte har något krav på bemyndiganderedovisning. Detta framgår från regleringsbrevet – Övriga bestämmelser. "Arbetsförmedlingen får under anslaget 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare och anslaget 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd fatta beslut som innebär ekonomiska åtaganden som medför framtida behov av anslag utan särskilt bemyndigande. Redovisning av bemyndiganderamarna görs i kapitel 5.1.

4.2 Förslag till regeländringar: effekter på Arbetsförmedlingens anslag

I följande kapitel redovisas de regeländringar som Arbetsförmedlingen föreslår. I Tabell 14 summeras förslagets anslagspåverkan utifrån vilket anslag som påverkas. I Tabell 15 redovisas också de enskilda förslagets anslagspåverkan.

Tabell 14 Förslagets anslagspåverkan (tusental kronor)

	2018	2019	2020
UO 13 Integration och jämställdhet			
1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare	94 000	136 000	194 000
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv			
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd		-159 000	-452 000
<i>ap.1 Aktivitetsstöd</i>		-104 000	-296 000
<i>ap.2 Bidrag till arbetslöshetsersättning</i>		-55 000	-156 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser		1 553 000	3 149 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	150 000	225 000	300 000

Tabell 15 Förslagets anslagspåverkan (tusental kronor)

Förslag	UO	Anslag	Ap	2018	2019	2020
Förenkling och förstärkning av lönestöd	14	1:4	1		1 553 000	3 149 000
Förenkling och förstärkning av lönestöd	14	1:2	1		-104 000	-296 000
Förenkling och förstärkning av lönestöd	14	1:2	2		-55 000	-156 000
Kundresurs	13	1:4	1	94 000	136 000	194 000
Kundresurs	14	1:3	1	150 000	225 000	300 000

4.3 Arbetsförmedlingens förslag till regeländringar

Alla förslag till regeländringar avser permanenta ändringar. Datum för förslagets ikraftträdande är 1 januari 2018, med undantag för *Förslag om förenkling och förstärkning av lönestöden för personer med funktionsnedsättning*, där ikraftträdandedatum bör vara 1 januari 2019 då omfattande anpassningar av Arbetsförmedlingens IT-system krävs, och *Förslag om förenklad konstruktion av arbetsgivares rekvisering vid subventionerade anställningar*, där ikraftträdandedatum behöver utredas vidare i och med beroendet till andra regelförändringar.

Två av förslagen till regeländringar som läggs i kapitel 4.3 innebär ökade kostnader. Enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska en myndighet i budgetunderlaget lämna förslag på

åtgärder inom den egna verksamheten som leder till motsvarande minskning av kostnaderna.

Myndighetens förslag till regeländringar i budgetunderlaget som syftar till att minska långtidsarbetslösheten, det vill säga förslaget Långa tider 1, *Förslag om förenkling och förstärkning av lönestöden för personer med funktionsnedsättning*, och att öka andelen nyanlända som lämnar etableringsuppdraget för arbete, det vill säga förslaget Etablering 1, *Förslag om kundresurs*, innebär förvisso ökade kostnader på kort sikt. De kostnader, som dessa förslag innebär, skulle dock på längre sikt uppkomma inom andra delar av myndighetens verksamhet genom att de personer som omfattas av förslaget i stället förblir långt ifrån arbetsmarknaden. Förslagen innebär med andra ord att framtida kostnader kan undvikas. Förslaget Långa tider 1 syftar även till att omhänderta den eftersläpning som nuvarande utformning av lönestöden har gett upphov till. På sikt innebär förslaget en mycket tydlig förstärkning av möjligheten för personer med funktionsnedsättning att utveckla sin arbetsförmåga och öka chansen att övergå till osubventionerat arbete. Därför har kostnadsminskningar inte föreslagits inom detta område utöver de volymmässiga effekter som beskrivs i förslaget.

4.3.1 Arbetssökande med långa tider utan arbete

Långa tider 1: Förslag om förenkling och förstärkning av lönestöden för personer med funktionsnedsättning

Fyra av de former av subventionerade anställningar riktade till personer med funktionsnedsättning som finns idag föreslås ersättas av två: lönestöd för utveckling och lönestöd för trygghet. Nivån för den högsta bidragsgrundande lönekostnaden vid anställning med lönestöd föreslås uppgå till 22 000 kronor.

Den översyn av lönestöden som riktas till personer med funktionsnedsättning som för närvarande pågår välkomnas av Arbetsförmedlingen. Översynen kan ge resultat som i sig bidrar till ökad effektivitet och tydlighet kring stödets relation till varandra. Arbetsförmedlingen bedömer dock att färre stöd, i kombination med höjd bidragsgrundande lönekostnad, skulle innebära ytterligare förenkling och förstärkning. Detta är också den uppfattning som myndigheten framfört i den remissbehandling som skett inom ramen för översynen.

Förslaget innebär att två typer av lönestöd riktas specifikt till personer med funktionsnedsättning. Dessa föreslås kunna finnas hos samtliga typer av arbetsgivare, som kompenseras utifrån nedsättningen av arbetsförmåga upp till en maximal bidragsgrundande lönekostnad om 22 000 kronor per månad.

Lönestöd för utveckling syftar till att ge möjlighet för individer att utveckla sin arbetsförmåga under maximalt två år medan lönestöd för trygghet är till för personer med mer varaktiga behov av stöd. Det sistnämnda stödet bör omprövas var fjärde år.

Problembeskrivning

Den struktur som finns för lönestöd riktade till personer med funktionsnedsättning är i behov av förnyelse. I dagsläget finns fem olika stödformer som kan användas. Stödformernas respektive målgrupper är på flera punkter överlappande och det är inte alltid tydligt hur stöden förhåller sig till varandra. Dagens struktur har vuxit fram successivt under relativt lång tid och kan inte sägas vara resultatet av ett samlat helhetsgrepp kring frågan tagits.

Den grundläggande princip som uttrycks i förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga är att arbetsgivaren får en ekonomisk kompensation som motsvarar den anställdes nedsatta arbetsförmåga. Det ska således vara ekonomiskt neutralt för arbetsgivaren att välja att anställa en person med funktionsnedsättning. Över tid har dock den maximala bidragsgrundande lönekostnaden blivit allt lägre i relation till löne- och prisnivåerna. Andelen beslut om lönestöd där arbetsgivaren får full kompensation för den nedsatta arbetsförmågan har därför minskat kraftigt, och under 2016 skedde så endast i tre procent av fallen. Ofta ligger numera nivån under lägsta avtalsenliga lön enligt kollektivavtal.

Motivering

En förnyelse av strukturen för lönestöd riktade till personer med funktionsnedsättning skulle göra stöden enklare att förstå och använda för såväl arbetsförmedlare som arbetsgivare och anställda. Om, i kombination med detta, lönestödets nivå höjs kommer incitamenten för arbetsgivare att anställa personer med en funktionsnedsättning att stärkas väsentligt. Samtidigt skulle det skapa möjlighet till bättre ingångslöner och starkare löneutveckling för dem som anställs.

Förslaget kring lönestöd för utveckling innebär att utgångspunkt tas i den nuvarande stödformen utvecklingsanställning. En framgångsrikt genomförd förändring skulle kunna resultera i såväl en ökad benägenhet för arbetsgivare att anställa personer med funktionsnedsättning som fortsatt goda möjligheter till stöd för personer som idag främst skulle varit aktuella för trygghetsanställning eller lönebidrag. Att denna form av lönestöd kan pågå under längre tid än dagens utvecklingsanställning är också ett sätt att göra lönestöden mer ändamålsenliga för den målgrupp som numera finns hos Arbetsförmedlingen. Lönestöd för trygghet bör till sin konstruktion bygga på den nuvarande stödformen trygghetsanställning.

Dagens låga nivå på den maximala bidragsgrundande inkomsten (17 100 kronor) innebär att andra former av subventionerade anställningar kan bli mer ekonomiskt förmånliga för arbetsgivarna. De lönestöd som riktas till personer med funktionsnedsättning ger emellertid större möjlighet till anpassning utifrån individens förutsättningar för att utveckla arbetsförmågan. Särskilt anpassade stödformer riktade till personer med funktionsnedsättning är därmed viktiga verktyg för att bryta långvarig arbetslöshet.

Konsekvenser för verksamheten

De föreslagna förändringarna innebär att strukturen för lönestöd förenklas. Detta skapar ökad tydlighet för såväl arbetsförmedlare som arbetsgivare och anställda. Den gör också Arbetsförmedlingens möjligheter att erbjuda stöd lättare att kommunicera till arbetsgivare. När den bidragsgrundande lönekostnaden höjs kan fler arbetsgivare få lönestöd som i realiteten motsvarar nedsättningen av arbetsförmågan hos den anställde. Likaså kan fler personer med funktionsnedsättning få individuellt anpassat stöd i rätt omfattning. Sammantaget medför förslaget väsentligt förstärkta förutsättningar vilka kan öka antalet personer med funktionsnedsättning som får arbete.

Förslaget genererar enligt Arbetsförmedlingens bedömning en tioprocentig ökning av antalet anställda med lönestöd över en treårsperiod. Detta är utöver den volymutveckling som Arbetsförmedlingen redan prognostiserar och innebär att ytterligare cirka 8 000 personer med funktionsnedsättning skulle kunna få arbete under de första tre åren efter ikraftträdandet.

Viktigt att notera är att de förslag till förordningsförändringar som presenteras nedan endast är avsedda att illustrera ett möjligt sätt att genomföra just detta förslag förordningsmässigt. Det innebär att andra tänkbara förändringar, exempelvis förtydliganden av paragrafer som inte uttryckligen berörs av förslaget, i detta sammanhang lämnats därhän även om de vore önskvärda i sig. Detta dels för att uppnå en tydlighet kring vad som omfattas av förslaget och vad som inte gör det, dels mot bakgrund den pågående översynen. Ifall en revidering av lönestödets struktur genomförs finns det även ett ytterligare stort värde i en fördjupad och breddad dialog kring förordningen som helhet.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms kunna leda till att fler personer får anställning med lönestöd, vilket ger ekonomiska konsekvenser. I tillägg till detta uppstår ekonomiska konsekvenser till följd av den föreslagna höjningen av den bidragsgrundande lönekostnaden.

Även om förslaget till förnyad struktur bygger på två idag existerande former för lönestöd är det inte givet att fördelningen av antalet personer de två formerna emellan kommer att motsvara den som finns idag. Detta

beror på att det finns väsentligt fler personer med lönestöd idag än de som har trygghets- respektive utvecklingsanställningar. Det är alltså inte givet var de delar av målgruppen som idag har andra lönestöd skulle "hamna" i en ny struktur, varför antaganden gjorts kring detta²³.

Utifrån hur lönenivåerna ser ut för de beslut som existerar idag kan en beräkning göras av hur den genomsnittliga kostnaden per beslut ökar till följd av att den bidragsgrundande lönekostnaden höjs. Under antagandet att det högre taket endast gäller för nya beslut efter införandedatum (föreslaget den 1 januari 2019) bestäms anslagsbehovets ökning av när tidigare beslut löper ut. Eftersom det är omöjligt att exakt veta hur lång tid som återstår av de beslut som finns vid ett framtida ikraftträdande har beräkningarna gjorts utifrån nuvarande genomsnittslängder på beslut för lönestöden.

Givet det föreslagna ikraftträdandedatumet berörs endast två av åren under budgetperioden av förslaget. När samtliga beslut har fått det högre taket och volymökningen fått fullt genomslag bedöms det årliga medelsbehovet öka med cirka 3 500 mkr.

Tabell 16 Prognostiserad kostnadsökning som konsekvens av höjt tak vid nya beslut samt volymökning under perioden. Tusental kronor.

	Total prognostiserad kostnadsökning
2018	0
2019	1 553 000
2020	3 149 000

Källa: Arbetsförmedlingen.

Eftersom förslaget väntas leda till fler personer i subventionerade anställningar uppkommer också volymminskningar av antalet personer i program med aktivitetsstöd samt antalet öppet arbetslösa. Utifrån hur inflödet till de aktuella lönestöden ser ut idag antas cirka 65 procent av den totala volymökningen medföra en minskning i program med aktivitetsstöd. Det motsvarar en minskad kostnad för aktivitetsstöd om cirka 104 miljoner kronor 2019 och 296 miljoner kronor för 2020. Vidare antas 25 procent av volymökningen bestå av personer som har varit öppet arbetslösa, vilket innebär en minskning av utbetalningarna av arbetslöshetsersättning. Dessa bedöms uppgå till 55 miljoner kronor 2019 och 156 miljoner 2020. Bedömningarna utgår från genomsnittskostnaderna för aktivitetsstöd respektive arbetslöshetsersättning.

²³ Beräkningen bygger därför på antagandet att den volym som finns i dagens utvecklingsanställning övergår till lönestöd för utveckling och den som finns i dagens trygghetsanställning och offentligt skyddat arbete övergår till lönestöd för trygghet. Dagens lönebidrag delas mellan de två nya stödformerna.

4.3.2 Etableringsuppdraget

Etablering 1: Förslag om kundresurser

För att få möjlighet till fördjupad individuell matchning för vissa arbets sökande inom etableringsuppdraget och för personer som riskerar långa tider utan arbete föreslås att Arbetsförmedlingen tillförs resurser för att finansiera anställning av kundresurser. Finansieringen föreslås ske via UO13 anslag 1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare för deltagare inom etableringsuppdraget och UO14 anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program för övriga deltagare.

Kundresursen har fokus på att matcha, introducera, samt överbrygga språkliga och kulturella hinder. Det innebär att kundresursen arbetar med ackvirering av platser, matchning, introduktion, uppföljning och annat stöd till arbetsgivare och arbets sökande inför och under ett arbetsmarknadspolitiskt program som är arbetsplatsförlagt eller anställning. Syftet med programmet är att de individer som inte kan få arbete på egen hand ska få mer individuellt stöd.

Innehåll och målgrupp för insatsen regleras genom förändringar i förordning (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

Syftet med kundresurser är att individer som inte kan få arbete på egen hand ska få mer individuellt stöd än vad Arbetsförmedlingen oftast kan erbjuda idag. Kundresursen kan ge stöd med ackvirering av praktikplatser, arbetsträningsplatser eller arbete med eller utan stöd samt stöd till individ och arbetsgivare eller anordnare under tiden på arbetsplatsen.

Det fördjupade stödet ska rikta sig till nyanlända med etableringsplan och arbets sökande som riskerar långa tider utan arbete. En förutsättning för anvisning till programmet kundresurs är att det är arbetsmarknadspolitiskt motiverat.

Det ska finnas möjlighet att kombinera kundresurs med andra arbetsmarknadspolitiska program. För arbets sökande som ingår i etableringsuppdraget kan programmet med fördel även kombineras med andra insatser så som studier i svenska för invandrare, svenska som andraspråk eller samhällsorientering.

En individ kan anvisas kundresurs maximalt sex månader. Aktivitetsstöd ska inte utgå för deltagande i programmet.

Arbetsförmedlingen bedömer att det inom målgrupperna för detta förslag till arbetsmarknadspolitiskt program finns ett behov av fördjupat individuellt stöd, som inte ryms inom ramen för arbetsförmedlarens uppdrag. Kundresursen ska vara anställd på Arbetsförmedlingen men

inte ha några andra arbetsuppgifter utanför det ovan beskrivna uppdraget. Övrig handläggning av den arbetssökandes ärenden ska skötas av arbetsförmedlare, inte av kundresursen.

Arbetsförmedlingen bedömer att förslaget innebär ett viktigt komplement till myndighetens övriga verksamhet. Finansieringen av kundresurser föreslås ske via anslag 1:4 *Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare* för deltagare inom etableringsuppdraget och UO14 anslag 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program för övriga deltagare*. Kostnaderna för förslaget ryms inom aviserade ramar undantaget 2019 vad gäller anslag 1:4 *Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare*.

Problembeskrivning

Trots en allt bättre arbetsmarknad ökar antal inskrivna hos Arbetsförmedlingen med långa tider utan arbete samt antalet inskrivna som är nyanlända. Dessa grupper har i vissa fall utbildning och kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden, men saknar däremot kontakter eller kunskap i sitt arbetssökande.

Enligt Arbetsförmedlingens Arbetsmarknadsrapport 2016 tillhör nu mer än sju av tio någon av de så kallade utsatta grupperna vilka har behov av utökat stöd. Under 2015 hade ungefär en tredjedel av deltagarna i Jobb- och utvecklingsgarantin varit inskrivna på Arbetsförmedlingen i mer än fem år.²⁴ Detta tyder på att Arbetsförmedlingens stöd till personer som riskerar långa tider utan arbete är otillräckligt. När sysselsättningsfasen avvecklas och jobb- och utvecklingsgarantin läggs om ökar behovet än mer och det är av största vikt att få fram arbetsplatsförlagda aktiviteter för att ersätta tidigare sysselsättningsplatser.

Då Arbetsförmedlingen placerar individer som ingår i den tänkta målgruppen inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program är risken stor för att individerna inte kan tillgodogöra sig programmet då de behöver mer individuellt anpassat stöd. Det behövs ett extrastöd för att kunna överbrygga situationer som kan uppstå vid programdeltagande. Det kan exempelvis handla om situationer kopplade till det sociala samspillet på en arbetsplats där utmaningar kan uppstå när en person endast har varit en kort tid i Sverige eller, tidigare eller under långa perioder, inte har interagerat med andra på en arbetsplats. Arbetssökande inom etableringsuppdraget kan också behöva stöd på sitt första språk och stöd i att förstå hur svensk arbetsmarknad fungerar.

Motivering

I det arbetsmarknadspolitiska regelverket är möjligheterna att koppla särskilt individuellt stöd, före eller i inledningsskedet av ett arbetsplatsförlagt program eller anställning, till en individ som inte har

---

²⁴ Arbetsförmedlingens årsredovisning 2015 s. 73.

en funktionsnedsättning begränsade. Mot bakgrund av hur sammansättningen av inskrivna arbetssökande ser ut och hur hög andel som hamnar i långa tider utan arbete är det en uppenbar brist.

Arbetsförmedlingens sökandeundersökningar visar också att arbetssökande inom etablering efterfrågar mer stöd vid jobbsökande. De önskar hjälp med nätverk för att få kontakt med arbetsgivare samt efterfrågar möjligheter att få stöd i att komma ut på en arbetsplats utifrån sina individuella behov och förutsättningar.

Kundresurser skulle här fylla en viktig roll när det gäller att stötta arbetsgivare och individ under en tid på arbetsplatsen. Genom ett nära samarbete mellan arbetsgivaren och kundresursen samt mellan kundresursen och arbetsförmedlaren bidrar detta till att individen får rätt stöd och att matchningen blir mer effektiv.

Kundresursen ska inte användas som tolk, men Arbetsförmedlingen ser en möjlighet att kundresurser med språkkompetens kan ge nyanlända stöd och information om frågor som berör framför allt arbetsmarknad och jobbsökande. Detta kommer att vara en stor tillgång eftersom det kommer att finnas ett underskott av tolktjänster de kommande åren.

Arbetsförmedlingen har tidigare anställt kundresurser inom ramen för projekt Språkbryggan samt i vissa fall även via förvaltningsanslaget. Dessa erfarenheter visar att kundresurser är en framgångsfaktor i syfte att exempelvis ordna arbetspraktik för den nyanlände.²⁵ När Arbetsförmedlingen får mer information om den arbetssökandes erfarenheter, utbildning, kompetens och önskemål får man bättre förutsättningar att erbjuda rätt insatser och stöd i rätt tid till rätt individ. För nyanlända blir kundresursens språkliga och kulturella kompetens särskilt viktig.

Arbetsförmedlingen har även erfarenhet av liknande insatser som har visat på gott resultat. Arbetsförmedlingens erfarenhet av koncentrerat individuellt stöd baserat på supported employment i form av SIN-förmedlare och SIUS är god och de uppföljningar som gjorts visar på positiva resultat. IFAU har också visat i rapport (2006:6) "Arbetsplatsintroduktion för vissa invandrare – teori, praktik, effekter" att den mest stabila effekten av SIN är ökat inflöde i arbetspraktik och att de som går in i arbetspraktik har större chanser att senare få arbete.

Konsekvenser för verksamheten

Arbetsförmedlarnas roll kompletteras av kundresurser som kan ge ovan nämnda målgrupper och arbetsgivarna mer individuellt stöd. Fler kundresurser ökar möjligheterna till arbetsplatsförlagda aktiviteter

---

²⁵ Slutrapport Språkbryggan, 2013-11-11, Af 2012/190816.

vilket i sin tur ökar möjligheterna till jobb och etablering på arbetsmarknaden.

Genom sin goda kännedom om den arbetssökandes styrkor och svagheter samt språkliga och kulturella kompetens kan kundresursen i sin överbyggande roll underlätta just arbetslivintroduktionen genom ökat samarbete och förståelse mellan Arbetsförmedlingen, arbetssökande och arbetsgivare. Risken minskar för att anställningar, praktik- eller arbetsträningsplatser avbryts. Kundresursen kan även fånga upp om det skulle behövas kompletterande insatser för att nå målet arbete, till exempel utbildningsinsatser. Upplevelsen av praktik- eller anställningstiden förbättras för såväl arbetsgivare som för arbetssökande. Förtroendet för Arbetsförmedlingen ökar hos båda parter.

Ekonomiska konsekvenser

För varje kundresurs inom etablering, som bedöms kunna arbeta med cirka 45 personer per år²⁶, blir kostnaden per individ och år 10 000 - 15 000 kronor. För kundresurs för personer som riskerar långa tider utan arbete, som bedöms kunna arbeta med cirka 80 personer per år, blir kostnaden per individ lägre.

Förslaget har ingen påverkan på ersättningen till enskilda arbetssökande eftersom aktivitetsstöd ej ska utgå för deltagande i programmet kundresurs. Förslaget riktas främst till personer som redan har etableringsersättning eller aktivitetsstöd. Aktivitetsstöd för arbetssökande är i genomsnitt cirka 8 000 kr per månad. När vi kortar tiden i arbetslöshet, blir det en besparing motsvarande kostnaden för aktivitetsstöd/etableringsersättning. Om 10 000 deltagare får en förkortad tid i arbetslöshet på en månad innebär det en besparing på 80 miljoner kronor för samhället.

Arbetsförmedlingen bedömer att andelen arbetssökande som tar del av programmet kommer att öka över tid. Andelen kommer att vara förhållandevis låg under det första året då programmet implementeras för att sedan öka successivt. Myndigheten antar att andelen av deltagarna i etableringsuppdraget som hinner använda kundresursen (någon gång under sina 24 månader med etableringsplan) är 10 procent 2018, 20 procent 2019 och 30 procent 2020. Myndigheten antar att andelen av personer i risk för eller i långa tider utan arbete som får del av kundresursen är cirka 7 procent 2018, cirka 10 procent 2019 och cirka 13 procent 2020.

---

²⁶ Beräknad årskostnad för varje anställd kundresurs: cirka 600 000 kr.

Tabell 17 Beräknad årskostnad för kundresurs för personer i etableringen

	2018	2019	2020
Beräknat antal kvarstående i etableringsuppdraget ²⁷	70 400	50 900	48 400
Antal som får en kundresurs	7 040	10 180	14 520
Antal kundresurser som behövs	156	226	322
Beräknad årskostnad tkr.	94 000	136 000	194 000

Tabell 18 Beräknad årskostnad för kundresurs för personer i risk för eller i långa tider utan arbete²⁸

	2018	2019	2020
Beräknat antal i risk för eller i långa tider utan arbete	286 646	293 291	294 261
Antal som får en kundresurs	20 000	30 000	40 000
Antal kundresurser som behövs	250	375	500
Beräknad årskostnad tkr.	150 000	225 000	300 000

4.3.3 Kvalitet och rättssäkerhet

Kvalitet och rättssäkerhet 1: Förslag om förenklad konstruktion av arbetsgivares rekvisering vid subventionerade anställningar

En enklare konstruktion av subventionerade anställningar har efterfrågats under längre tid. Förslaget som det är konstruerat här kan införas i etapper. Sista etappen bygger på regeringens lagrådsremiss om månadsvis inrapportering av löneuppgifter.

I budgetunderlaget 2017-2019 föreslogs ett enhetligt system som kan ersätta befintliga stöd som instegsjobb, nystartsjobb, särskilt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd. Nedanstående förslag kan beskrivas som en del av detta förslag. I budgetunderlaget 2018-2020 lämnas förslag på att även förändra lönestöden för anställning av personer med funktionsnedsättning. Arbetsförmedlingen vill genom detta förslag skissera en förenklad konstruktion av lönestöden ur ekonomiskt hänseende och i detta arbete inkludera även lönestöden för personer med funktionsnedsättning.

Förslaget innehåller flera delar vilka inte behöver genomföras vid samma tillfälle för att få effekt utan som kan tas del för del;

- Aktuella förordningar konstrueras om och får samma uppbyggnad som förordningen om nystartsjobb, d.v.s. bidraget baseras på den löneutbetalning arbetsgivaren gjort och inte på

²⁷ Arbetsförmedlingens prognos för utbetalningar 2016-2020, 2016-10-26

²⁸ Prognos från Analysavdelningen: inskrivna arbetslösa med utsatt ställning (utomeuropeiskt födda, högst förgymnasial utbildning, funktionsnedsatta och äldre över 55 år).

förhand framräknat belopp per närvarodag.

- I det fall förslaget om månadsvis inrapportering av löneuppgifter genomförs får Arbetsförmedlingen ett utmärkt kontrollinstrument i den uppgift som arbetsgivaren lämnar till Skatteverket.
- Arbetsförmedlingen utnyttjar den uppgift om lön som arbetsgivaren lämnar månadsvis. Arbetsförmedlingen skulle antingen kunna hämta uppgiften från Skatteverket, alternativt skulle den uppgift som arbetsgivaren lämnar kunna skickas både till Skatteverket och Arbetsförmedlingen.
- Bidragen betalas idag till arbetsgivarens bankkonto. Denna hantering kan fortsätta, men alternativet att anslag krediteras arbetsgivarens skattekonto, likt vad som är fallet vid nystartsjobb, vore enligt Arbetsförmedlingen att föredra.

Problembeskrivning

Idag har i princip alla stöd (åtminstone förordningsmässigt) olika konstruktion.

1. Nystartsjobben är utformade så att bidrag lämnas i relation till utbetalad lön. Lönestöd lämnas med mellan en och tre gånger arbetsgivaravgiften upp till en utbetalad lön på 22 000 kronor.
2. Anställningsstöden har ett bidrag per arbetsdag. Takbeloppen är angivna i förordningen.
3. Stöden för personer med funktionsnedsättning har ett bidrag per dag. Bidragets storlek per dag beräknas upp till ett tak på 17 100 kronor.

De två senare (2-3) stödens storlek är svåra att på förhand beräkna både för arbetsgivare och arbetsförmedlare. Det är först när aktuella uppgifter matas in i AIS som stödets storlek kan bestämmas fullt ut. Förutom ett lönestöd kan arbetsgivaren erhålla merkostnadsbidrag vid anställning. Detta förslag, liksom det som lämnades i budgetunderlaget för 2017-2019 bygger på att lönestöd och merkostnadsbidrag slås samman. Hur anordnarbidrag vid exempelvis trygghetsanställning ska hanteras, tas inte ställning till i detta förslag utan behandlas bland annat inom ramen för den pågående översynen av lönestöden för personer med funktionsnedsättning.

För de lönestöd där stödets storlek bestäms utifrån en bedömd nedsättning av arbetsförmågan blir det extra svårt att förstå givet att i stort sett alla anställda har en lön som överstiger taket på 17 100 kronor.

De olika konstruktionerna medför också att rekvirering av stöd behöver ske på olika sätt. För nystartsjobb rekvirerar arbetsgivaren stöd genom

att uppge utbetalad bruttolön. Övriga stöd har en konstruktion, vilken skiljer sig något mellan stöden, som medför att ett stödbelopp per dag ska räknas fram. Stödet betalas sedan ut per närvarodag. Arbetsgivaren rekvirerar stöden genom att på rekvisitionen ange närvaro och frånvarodagar.

Arbetsgivarens ersättning för nystartsjobb krediteras arbetsgivarens skattekonto. Ersättning för övriga stöd betalas till ett av arbetsgivaren uppgivet post- eller bankgiro alternativt bankkonto. Här behöver Arbetsförmedlingen säkerställa att kontot tillhör arbetsgivaren och arbetsgivaren ofta lämna in ett bankkontobevis.

Motivering

Förslaget innebär i att samtliga arbetsgivarstöd får samma konstruktion som nystartsjobben.

1. Stödet beräknas och beslutas med procentsats upp till ett visst belopp (tak). Procentsatserna ska motsvara de som gäller idag där procentsatsen för stöden för de med funktionsnedsättning ska baseras individens arbetsförmåga och för övriga anställningsstöden utgå med på förhand bestämda procentsatser.
2. Stöden rekvireras genom att arbetsgivaren till Arbetsförmedlingen skickar in uppgift om utbetalad bruttolön. Regeringen har lämnat en lagrådsremiss som bygger på Skatteverkets förslag om "uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen". Månadsvisa uppgifter på individnivå kan användas som underlag för rekvirering.
3. Stöden utbetalas genom att arbetsgivarens skattekonto krediteras.

Bedömningen är att en ekonomisk konstruktion motsvarande den som används för nystartsjobb är enklare att förstå och arbeta med både för arbetsgivare och arbetsförmedlare.

Tanken med förslaget är inte att frångå dagens beräkningssätt av stöd, det vill säga att lönebidrag baseras på den enskildes bedömda nedsättning av arbetsförmåga och särskilda anställningsstöd på fasta ersättningsnivåer. Dessa kriterier ska finnas kvar.

Konstruktionen bedöms även medföra en betydligt enklare form av rekvirering av stöd för arbetsgivaren. Arbetsgivaren redovisar den utbetalade lönen och får stöd med en viss procentsats upp till takbeloppet. I dag redovisas närvaro- och frånvarodagar och i förlängningen skulle de uppgifter som arbetsgivare lämnar till Skatteverket kunna utnyttjas.

Stöd föreslås krediteras arbetsgivarens skattekonto. Idag betalas stöd till olika konton. Utbetalningen föregås av en kontroll av post- eller bankgiro alternativt bankkonto för att säkerställa att bidraget lämnas till rätt mottagare. Uppgifter om post- och bankgiro är offentliga medan bankkontouppgifter är sekretessbelagda. Det senare innebär att arbetsgivaren behöver lämna ett bankkontobevis för att visa att kontot tillhör arbetsgivaren.

Konsekvenser för verksamheten

Förslaget bedöms minska administrationen för både arbetsgivare och Arbetsförmedlingen.

Ett stöd baserat på vad arbetsgivaren faktiskt betalat ut är lättare att kontrollera än uppgifter om när-/frånvarodagar, vilket innebär en minskad risk för felaktiga utbetalningar. Den tid som idag läggs vid att säkerställa att rekvisitioner är korrekta kan läggas på arbete att förebygga att felaktiga utbetalningar inte görs.

Stödet blir lättare för arbetsgivare att förstå. Dagens konstruktion med avancerade beräkningar för att komma fram till ett dagsbelopp blir överflödiga. Arbetsgivaren får i stället ett stöd baserat på den lön som betalats ut aktuell månad. Konstigheter med olika stödnivåer (per månad) beroende på antalet svarta dagar/vardagar i en månad undviks.

Om en arbetsgivare en månad uppger en felaktig närvaro och en senare månad rättar detta uppstår idag ett återkrav. Antalet återkrav har på senare tid kraftigt ökat med följd att handläggningstiderna är långa. Med fokus på utbetald lön istället för antalet närvarodagar skulle dessa återkrav inte uppstå.

Förslaget ligger i linje med Skatteverkets förslag "Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen" där en proposition²⁹ nu har lämnats. Skatteverkets uppgifter skulle här kunna nyttjas av Arbetsförmedlingen för att kontrollera att den uppgift som arbetsgivaren lämnar stämmer. I förlängningen bör möjlighet finnas att Arbetsförmedlingen baserar sitt stöd direkt på den löneuppgift arbetsgivaren lämnar till Skatteverket. Genom detta förfarande skulle arbetsgivaren bara behöva lämna löneuppgiften en gång. Därigenom minskar administrationen och också risken för att en felaktig utbetalning görs, genom att arbetsgivaren uppsåtligt eller av oaktsamhet lämnar fel uppgifter vid rekvisitering. De löneuppgifter som lämnas till Skatteverket är i samtliga fall "vita" och arbetsgivaravgifter betalas på dessa.

Stödet lämnas till skattekontot, vilket dessutom ger Skatteverket möjlighet att förfoga över stödet om skatteskulder skulle finnas på

---

²⁹ Prop. 2016/17:58 Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen

nämnda konto. Skatteverket får dessutom kunskap om vilka stöd Arbetsförmedlingen lämnar till arbetsgivare.

Ekonomiska konsekvenser

Den generella bedömningen är att förändringen är i stort sett kostnadsneutral. Redan idag då stöden baseras på ett bidrag per dag, kan teoretiskt ett maxbelopp för stödet beräknas. Detta gjordes också av regeringen när dagsersättningarna för exempelvis Traineejobb och Extratjänster bestämdes.

Den ökade kostnad som kan uppkomma beskrivs i korthet nedan.

I exemplet har för enkelhets skull ett tak på 20 000 kronor använts. Vi utgår också från att varje månad innehåller 20 dagar. En ytterligare parameter som används i resonemanget är att bidragsnivån är 75 procent och vilket skulle medföra ett stöd på 750 kronor per dag. En ytterligare parameter för att tydliggöra exemplet är att den lön stödet lämnas för är 22 000 kronor, dvs. över taket.

Två dagars frånvaro utan lön skulle idag medföra att det utbetalda stödet blir 13 500 kronor (18 x 750 kronor). Maximalt bidrag är 15 000 kronor (20 x 750 kronor).

Motsvarande situation med den föreslagna konstruktionen skulle medföra att ett något högre stöd betalas ut. Arbetsgivaren rekviderar på den utbetalda lönen vilket i aktuellt fall med två oavlönade dagar skulle bli 14 850 kronor (75 procent av (18/20) 22 000 kronor).

Om ingen frånvaro finns eller i de fall lönen understiger taket blir det ingen skillnad i utbetalt stöd.

En grov bedömning är att förslaget skulle medföra en ökad belastning på anslaget med 0-5 procent.

De förändringar som föreslås i detta förslag medför omfattande förändringar av det systemstöd som Arbetsförmedlingen använder för att besluta och utbetala arbetsgivarstöd³⁰. Kostnaden för detta är inte möjlig att i dagsläget beräkna och är helt beroende på den slutliga konstruktionen av stöden. Likaså kräver förändringen omfattande omskrivningar av de handläggarstöd med mera som reglerar de olika arbetsgivarstöden, vilka inte heller kostnadsberäknats.

Som föreslås i inledningen bör förslagen utarbetats i nära dialog mellan Arbetsmarknadsdepartementet och Arbetsförmedlingen.

³⁰ Arbetsförmedlingen IT system är idag föremål för stora förändringar med anledning av både de strategiska mål Arbetsförmedlingen arbetar mot och de ständiga förändringar av regelverket som är resultatet av politiken. Någon bedömning av när detta kan genomföras har inte gjorts. Förändringar berör huvudsakligen centrala system hos AF som AIS och Åtgärdssystemet. Likaså har ingen bedömning av kostnaden kunnat göras.

Kvalitet och rättssäkerhet 2: Förslag om möjlighet att överklaga beslut om återkrav av arbetsgivarstöd m.m.

Arbetsförmedlingen förslår att det generella överklagandeförbudet inskränks så beslut om återkrav blir möjliga att överklaga.

Möjligheten att överklaga Arbetsförmedlingens beslut om återkrav till allmän förvaltningsdomstol är enligt de arbetsmarknadspolitiska förordningarna begränsad. Endast vissa beslut, bl.a. kvittning, är undantagna från överklagandeförbudet.

Arbetsförmedlingens beslut om återbetalningsskyldighet och eftergift bör också undantas från överklagandeförbudet. Som en jämförelse är exempelvis motsvarande beslut hos Försäkringskassan och CSN överklagbara.

Problembeskrivning

Återkravsbeslut är betungande och kan uppgå till avsevärda belopp. Inte minst för mindre företag kan det få stora konsekvenser. Det är därför viktigt att det råder hög förutsägbarhet och rättssäkerhet vid handläggningen. I dag råder det en viss osäkerhet kring bedömningar av vad som utgör en felaktig utbetalning och eftergiftsgrund. En överklagandemöjlighet ökar därför förutsättningarna för en rättssäker, effektiv och samhällsekonomisk handläggning av återkrav.

En stödmottagare som är missnöjd med Arbetsförmedlingens återkravsbeslut kan begära att få det omprövat av myndigheten samt bestrida fordran. En vanlig invändning är att man önskar få grunden för kravet prövad igen eller anser att det finns skäl för eftergift som Arbetsförmedlingen inte beaktat. Om återbetalningen uteblir måste Arbetsförmedlingen ansöka om betalningsföreläggande hos Kronofogdemyndigheten eller stämning i allmän domstol för att få ett verkställbart beslut om återbetalning; ibland både och. Det är en resurskrävande och kostsam process för båda parter. Arbetsförmedlingen lägger redan i dag relativt stor tid på att gå igenom av myndigheten redan avgjorda återkravsärenden på grund av att stödmottagare lämnar in nya underlag under indrivningen.

Motivering

Dagens system innebär att en stödmottagare som vill ha ett beslut om återkrav prövat av domstol måste föra en s.k. negativ fastställsetalan i allmän domstol. Jämfört med allmän förvaltningsdomstol, där rätten har en lagstadgad skyldighet att se till så att målet blir så utrett som dess beskaffenhet kräver, är det en betydligt mer resurskrävande process för en arbetsgivare. Det kan ifrågasättas om förfarandet uppfyller Europakonventionens krav om rätten till domstolsprövning. Högsta

förvaltningsdomstolen (mål nr 4202-15 samt 5310-16) har meddelat prövningstillstånd för prövning i Kammarrätten i Sundsvall i frågan.

Arbetsförmedlingen har tidigare lämnat förslag om överklagandemöjlighet i budgetunderlaget för åren 2015-2017.

Konsekvenser för verksamheten

Möjligheten att överklaga förväntas leda till att en större andel av Arbetsförmedlingens beslut överprövas av domstol, vilket leder till mer vägledning i form av domar om hur reglerna om återkrav ska tolkas och tillämpas. Det ökar förutsättningarna för enhetliga och rättssäkra bedömningar i återkravsärenden, eftersom Arbetsförmedlingen får ett bättre underlag för utformandet av internt styrande och stödjande dokument. Arbetsförmedlingen kan också bli tydligare i sin information om vilka krav som ställs på stödmottagare i samband med att beslutet om stöd fattas.

I jämförelse med processen i allmän domstol är förvaltningsprocessen ofta snabbare och mindre resurskrävande för båda parter. Indrivning av det återkrävda beloppet kan därför förväntas ske i betydligt närmare anslutning till själva beslutet än vad som är möjligt i dag, vilket bör leda till att en större andel av det som återkrävs verkligen betalas tillbaka. Processer i allmän domstol kan ta flera år.

Ekonomiska konsekvenser

En möjlighet till prövning i allmän förvaltningsdomstol kan förväntas leda till bättre acceptans för myndighetens beslut, vilket i sin tur bör leda till att en större andel av de felaktiga utbetalningarna återbetalas. Totalt återkrävdes cirka 109 miljoner kronor under 2015. Cirka 32 miljoner, dvs. en knapp tredjedel, har återbetalats. Av dessa har cirka 2 miljoner avräknats på kommande utbetalningar.

Under 2015 initierades cirka 9 000 ärenden om återkrav, varav beslut fattades i cirka 6 500 ärenden. I cirka 700 ärenden har stödmottagaren begärt omprövning. I cirka 8 procent av dessa ärenden har stödmottagaren därefter inkommit med ytterligare invändningar eller bestridanden. Mot denna bakgrund samt vid en jämförelse med andra överklagbara ärendetyper hos Arbetsförmedlingen uppskattas att cirka 10 procent av omprövningsbesluten kommer att överklagas om en sådan möjlighet införs. Utifrån nuvarande ärendemängd skulle det innebära att ett sjuttioal ärenden årligen överklagas. Det bör vara en tillräckligt stor mängd för att det relativt snabbt utformas en rättspraxis som kan ligga till grund för Arbetsförmedlingens bedömningar.

Utifrån uppskattningen av antal överklaganden bedöms förslaget leda till högre kostnader i verksamheten för handläggning av domstolsprocesser i allmän förvaltningsdomstol. Samtidigt bedöms kostnaderna för indrivning via inkasso och Kronofogdemyndigheten samt processer i

allmän domstol minska. Processer i allmän domstol är generellt mer resurskrävande och dyrare än processer i förvaltningsdomstol. Trots att antalet domstolsprocesser ökar bedöms förslaget därmed vara kostnadsneutralt vad gäller processkostnader totalt.

Kvalitet och rättssäkerhet 3: Förslag om tydligt lagstöd för omprövning av beslut samt skyldighet att anmäla ändrade förhållanden

Författningsstödet för att ompröva pågående beslut om lönebidrag föreslås förtydligas. Dessutom föreslås en skyldighet för arbetsgivare att anmäla förändringar som kan påverka rätten till stöd eller stödets storlek. Förslaget innebär att regelverket för lönebidrag harmoniseras med regelverken för anställningsstöd och nystartsjobb.

Problembeskrivning

Förordningen (2006:1481) om stöd för nystartsjobb och förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd innehåller bestämmelser som uttryckligen anger att stöd inte får lämnas om arbetsgivaren har näringsförbud, skatteskulder som har lämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning eller betalningsanmärkning som inte är obetydlig. Om ett sådant förhållande uppkommer efter det att stöd beviljats ska beslutet omprövas. Ett beslut om stöd enligt dessa förordningar ska dessutom förenas med en skyldighet för stödmottagaren att omgående anmäla förändringar som kan påverka rätten till stöd eller stödet storlek. Vid ändrade förhållanden ska beslutet omprövas.

Motsvarande bestämmelser saknas emellertid i förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Även i dessa fall görs en arbetsgivarkontroll innan arbetsgivarstöd beviljas. I de fall förhållandena därefter ändras eller beslutet visar sig ha grundats på felaktigt underlag återstår dock endast de möjligheter att avbryta gynnande förvaltningsbeslut som följer direkt av förvaltningslagen eller av allmänna förvaltningsrättsliga grundersatser. Dessa grunder är begränsade och motsvarar inte det behov som finns av att kunna avbryta pågående beslut på liknande sätt som för andra arbetsgivarstöd.

Motivering

Liksom vad som gäller för övriga arbetsgivarstöd bör därför även beslut om stöd enligt sistnämnda förordning kunna omprövas i motsvarande omfattning. Besluten om stöd bör även på motsvarande sätt förenas med en skyldighet för arbetsgivaren att omgående anmäla förändringar som kan påverka rätten till stöd eller stödets storlek.

Förslaget innebär att samma regler för möjligheten till omprövning gäller för samtliga arbetsgivarstöd. Avsaknaden av tydliga regler skapar en osäkerhet såväl för Arbetsförmedlingen som för stödmottagaren om vilka krav som ställs under själva stödperioden.

De arbetsmarknadspolitiska förordningarna innebär en skyldighet för Arbetsförmedlingen att återkräva belopp som betalats ut felaktigt. En uttrycklig möjlighet att ompröva pågående beslut även vid stöd enligt förordningen om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga skulle verka effektivt för att motverka felaktiga utbetalningar och minska antalet fall där felaktigt utbetald ersättning istället får återkrävas i efterhand. Ett återkrav i efterhand på ersättning som arbetsgivaren redan tillgodogjort sig riskerar att påverka arbetsgivarens vilja att fortsätta samarbeta med Arbetsförmedlingen mer än ett beslut om att avbryta pågående utbetalningar.

Konsekvenser för verksamheten

Förslaget om uttryckligt författningsstöd för att ompröva pågående beslut förväntas medföra positiva konsekvenser i form av tydliga regler och effektivare handläggning. Förslagen underlättar arbetet med att förebygga felaktiga utbetalningar. En tydlig förordningsreglerad möjlighet för Arbetsförmedlingen att agera proaktivt vid misstanke om felaktigheter kan även förväntas få positiva effekter på förtroendet för myndigheten.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms sammantaget vara kostnadsneutralt. Även om det saknas tydlig grund för omprövning fattas denna typ av beslut redan idag med stöd av förvaltningsrättsliga principer och en vid tolkning av återkravsparagrafen.

5 Bilagor

5.1 Fördjupningstabeller

Bemyndiganderamar

Tabell 19: UO 13 anslag 1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare (tusental kronor)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Slutår
	Utfall	Prognos	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	
Ingående åtaganden	468 059	424 502	654 489	-	-		
+ Nya åtaganden	407 097	638 704	720 314	-	-		
- Infriade åtaganden	-450 654	-408 717	-630 152	-716 962	-22 690	-5 000	2028
Utestående åtaganden vid årets slut	424 502	654 489	744 652	-	-		
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	2 000 000	2 000 000	1 000 000				

Tabell 20: UO 14 anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser, anslagspost 1 (tusental kronor)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Slutår
	Utfall	Prognos	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	
Ingående åtaganden	4 108 790	3 538 430	4 871 799	-	-		
+ Nya åtaganden	3 563 157	4 893 093	6 198 051	-	-		
- Infriade åtaganden	-4 133 516	-3 559 724	-4 901 117	-6 205 855	87 123	-50 000	2028
Utestående åtaganden vid årets slut	3 538 430	4 871 799	6 168 732	-	-		
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	6 877 000	6 965 000	7 000 000				

Tabell 21: UO 14 anslag 1:4 Lönebidrag m.m. anslagspost 1 (tusental kronor)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Slutår
	Utfall	Prognos	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	
Ingående åtaganden	11 750 774	11 641 913	12 111 364	-	-		
+ Nya åtaganden	8 977 913	9 472 043	9 906 133	-	-		
- Infriade åtaganden	-9 086 774	-9 002 592	-9 365 615	-9 783 593	-2 668 290	-200 000	2023
Utestående åtaganden vid årets slut	11 641 913	12 111 364	12 651 883	-	-		
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	13 400 000	13 400 000	13 400 000				

Låneram

Tabell 22: Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar.

(tkr)	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Utfall	Prognos	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.
IB lån i Riksgäldskontoret	398 799	405 081	665 299	792 239	891 404	925 728
Nyupplåning	162 800	395 004	391 020	396 300	342 900	325 300
Amorteringar	156 518	134 786	264 080	297 135	308 576	312 757
UB lån i Riksgäldskontoret	405 081	665 299	792 239	891 404	925 728	938 271
Beslutad/föreslagen låneram	700 000	878 000	900 000	950 000	950 000	950 000
Ränteutgifter	-1 945	-4 000	1 056	6 775	7 406	7 506
Finansiering av räntor och avskrivningar						
Utgiftsområde 14 anslag 1:1	154 573	130 786	265 136	303 910	315 982	320 263

Översikt över verksamhetens finansiering

Tabell 23: Översikt över verksamhetens finansiering (tusental kronor)

	2016 (utfall)	2017 (prognos)	2018	2019	202+
UO 13					
Integration och jämställdhet					
1:1 Integrationsåtgärder	2 847				
1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	4 226 390	5 637 000	5 261 000	3 816 000	3 535 000
1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare	2 233 262	3 216 000	3 594 000	2 748 000	2 549 000
<i>ap 1 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare</i>	2 223 262	3 181 000	3 559 000	2 713 000	2 524 000
<i>ap 3 Främjande- och utvecklingsinsatser för snabbspår</i>	10 000	35 000	35 000	35 000	25 000
UO 14					
Arbetsmarknad och arbetsliv					
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	8 153 579	8 426 000	8 967 000	8 985 000	8 883 000
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	28 572 222	27 245 000	24 775 000	24 007 000	23 357 000
<i>ap.1 Aktivitetsstöd</i>	13 415 323	12 950 000	11 149 000	10 315 000	9 391 000
<i>ap.2 Bidrag till arbetslöshetsersättning</i>	12 416 315	12 002 000	11 571 000	11 682 000	11 897 000
<i>ap.3 Statliga ålderspensionsavgifter</i>	2 740 584	2 293 000	2 055 000	2 010 000	2 069 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	9 061 146	10 112 000	12 465 000	15 048 000	16 443 000
<i>ap.1 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser</i>	8 970 572	10 057 000	12 435 000	15 048 000	16 443 000
<i>ap.3 Statsbidrag till kommuner</i>	81 144	55 000	30 000		
<i>ap.5 Projekt inom ramen för Europeiska globaliseringsfonden</i>	9 430				
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	12 517 197	13 057 000	14 143 000	15 896 000	17 658 000
<i>ap.1 Lönebidrag m.m.</i>	12 517 197	13 057 000	14 143 000	15 896 000	17 658 000

1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	6 401 942	6 093 000	5 531 000	5 502 000	5 463 000
ap.1 Nystartsjobb	6 351 848	6 044 000	5 475 000	5 438 000	5 391 000
ap.2 Stöd för yrkesintroduktionsanställningar	50 095	49 000	56 000	64 000	72 000
Avgiftsinkomster som disponeras ³¹	7 276 ³²	6 209	367	1 358	507
Övriga inkomster som disponeras ³³	511 000	511 000	511 000	511 000	511 000
Summa	71 686 862	74 303 209	75 247 367	76 514 358	78 399 507

Avgifter

Tabell 24: Uppdragsfinansierad verksamhet (tusental kronor)

	Överskott t.o.m. 2016	Intäkter 2017	Kostnader 2017	Över/ underskott 2017	Ack. resultat (överskott) t.o.m. 2017
Tjänsteexport	783	6 209	6 334	-125	658

Tabell 25: Projektverksamhet, avslutade och resultatförda projekt (tusental kronor)

	2018	2019	2020
Intäkter	367	1 358	507
Kostnader	0	0	0
Över/ underskott	367	1 358	507

³¹ Avser avslutade och resultatförda projekt.

³² Varav 1 127 tkr är medelstilleddning från anslagsmedel.

³³ Bidrag från Försäkringskassan inom ramen för samarbetet med insatser för sjukskrivnas återgång till arbete.

5.2 Förslag till regeländringar: författningstexter

Långa tider 1: Förslag om förenkling och förstärkning av lönestöden för personer med funktionsnedsättning

Förslag till ändring av förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga.

Regeringen föreskriver i fråga om förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga

dels att 29, 30, 33, 35, 36, 36 a, 36 c, 36 d, 37, 37 a och 39 a §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före nuvarande 32, 36 och 37 §§ ska utgå,

dels att rubrikerna närmast före nuvarande 36 och 37 §§ ska utgå,

dels att nuvarande 31 § ska betecknas 29 § och att 32 och 34 §§ ska betecknas 34 och 35 §§,

dels att nuvarande 8, 12, 25-28 §§, 31 § samt rubrikerna närmast före 25 § och 34 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 30-33 §§, samt närmast före 30, 31 och 33 §§ nya rubriker av följande lydelse.

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<p>8 § Arbetsförmedlingen får anvisa någon en anställning med <i>lönebidrag</i>, skyddat arbete, <i>utvecklingsanställning</i> eller <i>trygghetsanställning</i> om</p> <ul style="list-style-type: none"> – arbetet är lämpligt utformat efter den sökandes behov och kan bidra till att den anställde utvecklas och förbättrar sin arbetsförmåga, – arbetsmiljön är tillfredsställande och uppfyller de krav som ställs enligt arbetsmiljölagen (1977:1160), och – lön och andra anställningsförmåner följer av kollektivavtal eller är i väsentliga delar likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal inom branschen. <p>12 § Stöd till hjälpmedel för någon som är anställd lämnas för behov som framkommer under de första tolv månader en person är anställd hos arbetsgivaren. För den som är anställd med <i>lönebidrag</i>, <i>i skyddat arbete hos en offentlig arbetsgivare</i>, <i>i en trygghetsanställning</i> eller <i>i en utvecklingsanställning</i> gäller dock att stödet kan lämnas så länge <i>som lönebidraget</i> lämnas eller anställningen varar.</p> <p>Lönebidrag</p> <p>25 § <i>Lönebidrag</i> innebär ekonomiskt stöd till arbetsgivare åt personer som har funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga och som anvisats anställning hos arbetsgivaren.</p> <p>Stödet är ett bidrag till arbetsgivarens lönekostnad för den anställde.</p>	<p>8 § Arbetsförmedlingen får anvisa någon en anställning med <i>lönestöd</i> eller skyddat arbete om</p> <ul style="list-style-type: none"> – arbetet är lämpligt utformat efter den sökandes behov och kan bidra till att den anställde utvecklas och förbättrar sin arbetsförmåga, – arbetsmiljön är tillfredsställande och uppfyller de krav som ställs enligt arbetsmiljölagen (1977:1160), och – lön och andra anställningsförmåner följer av kollektivavtal eller är i väsentliga delar likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal inom branschen. <p>12 § Stöd till hjälpmedel för någon som är anställd lämnas för behov som framkommer under de första tolv månader en person är anställd hos arbetsgivaren. För den som är anställd med <i>lönestöd</i> gäller dock att stödet kan lämnas så länge <i>lönestödet</i> lämnas eller anställningen varar.</p> <p>Allmänna bestämmelser om lönestöd</p> <p>25 § <i>Lönestöd</i> innebär ekonomiskt stöd till arbetsgivare åt personer som har funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga och som anvisats anställning hos arbetsgivaren.</p> <p>Stödet är ett bidrag till arbetsgivarens lönekostnad för den anställde.</p>

26 §

Lönebidrag får lämnas om en person med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga bedöms inte kunna få eller behålla ett arbete om inte stödet lämnas.

Bidraget får lämnas:

- vid nyanställning,
- när en anställd återgår till arbetet efter att ha haft hel tidsbegränsad sjukersättning eller hel aktivitetsersättning, eller
- när en arbetstagare som tidigare haft en anställning med *lönebidrag* får sin arbetsförmåga försämrad inom tre år från det att *lönebidrag* senast lämnades och det finns behov av att *lönebidrag* på nytt lämnas.

Lönebidrag får lämnas även för en arbetstagare som övergår från skyddat arbete hos en offentlig arbetsgivare till en annan anställning hos arbetsgivaren.

Lönebidrag får inte lämnas för en anställning hos Samhall AB.

26 a §

Lönebidrag får lämnas också till en arbetsgivare som i samråd med Arbetsförmedlingen anställer en person med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, när denne lämnar en annan anställning med *lönebidrag*.

Lönebidrag lämnas i detta fall för den tid som återstår av den period för vilken *lönebidrag* beviljats.

26 b §

Lönebidrag får lämnas också till en arbetsgivare som i samråd med Arbetsförmedlingen anställer en person med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, när denne lämnar en anställning som inte

26 §

Lönestöd får lämnas om en person med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga bedöms inte kunna få eller behålla ett arbete om inte stödet lämnas.

Bidraget får lämnas:

- vid nyanställning,
- när en anställd återgår till arbetet efter att ha haft hel tidsbegränsad sjukersättning eller hel aktivitetsersättning, eller
- när en arbetstagare som tidigare haft en anställning med *lönestöd* får sin arbetsförmåga försämrad inom tre år från det att *lönestöd* senast lämnades och det finns behov av att *lönestöd* på nytt lämnas.

Lönestöd får inte lämnas för en anställning hos Samhall AB.

26 a §

Lönestöd får lämnas också till en arbetsgivare som i samråd med Arbetsförmedlingen anställer en person med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, när denne lämnar en annan anställning med *lönestöd*.

Lönestöd lämnas i detta fall för den tid som återstår av den period för vilken *lönestöd* beviljats.

26 b §

Lönestöd får lämnas också till en arbetsgivare som i samråd med Arbetsförmedlingen anställer en person med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, när denne lämnar en anställning som inte

<p>finansierats med <i>lönebidrag</i>. Som förutsättning för <i>lönebidrag</i> i detta fall gäller att</p> <ul style="list-style-type: none"> – den som anställs är långtidssjukskriven från sin anställning, och – arbetsgivaren fullgjort sina rehabiliteringsskyldigheter men arbetstagaren ändå bedöms inte kunna återgå till anställningen. <p>27 § <i>Lönebidraget</i> lämnas med ett bestämt belopp per arbetsdag, dock endast för dagar som ingår i den normala veckoarbetstiden hos arbetsgivaren och för vilka arbetsgivaren betalar lön eller sjuklön. Vid deltidsarbete minskas stödet i förhållande till arbetstiden. När stödet beslutas <i>skall</i> dess storlek i kronor per dag fastställas för hela stödperioden.</p> <p>28 § <i>Lönebidragets</i> storlek fastställs med hänsyn till graden av nedsättning i arbetsförmågan hos arbetstagaren och till hur stor del av arbetsgivarens lönekostnad som är bidragsgrundande. Bidraget får inte överstiga den nivå som behövs för att kompensera nedsättningen i arbetsförmågan.</p> <p>Den bidragsgrundande lönekostnaden är</p> <ul style="list-style-type: none"> – kontant bruttolön inklusive sjuklön och semesterlön, – avgifter som <i>skall</i> betalas enligt socialavgiftslagen (2000:980) och lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, och – premier för avtalsenliga arbetsmarknadsförsäkringar eller motsvarande försäkringar. <p>Den del av lönekostnaden vid heltidsarbete som överstiger en</p>	<p>finansierats med <i>lönestöd</i>. Som förutsättning för <i>lönestöd</i> i detta fall gäller att</p> <ul style="list-style-type: none"> – den som anställs är långtidssjukskriven från sin anställning, och – arbetsgivaren fullgjort sina rehabiliteringsskyldigheter men arbetstagaren ändå bedöms inte kunna återgå till anställningen. <p>27 § <i>Lönestödet</i> lämnas med ett bestämt belopp per arbetsdag, dock endast för dagar som ingår i den normala veckoarbetstiden hos arbetsgivaren och för vilka arbetsgivaren betalar lön eller sjuklön. Vid deltidsarbete minskas stödet i förhållande till arbetstiden. När stödet beslutas <i>ska</i> dess storlek i kronor per dag fastställas för hela stödperioden.</p> <p>28 § <i>Lönestödets</i> storlek fastställs med hänsyn till graden av nedsättning i arbetsförmågan hos arbetstagaren och till hur stor del av arbetsgivarens lönekostnad som är bidragsgrundande. Bidraget får inte överstiga den nivå som behövs för att kompensera nedsättningen i arbetsförmågan.</p> <p>Den bidragsgrundande lönekostnaden är</p> <ul style="list-style-type: none"> – kontant bruttolön inklusive sjuklön och semesterlön, – avgifter som <i>ska</i> betalas enligt socialavgiftslagen (2000:980) och lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, och – premier för avtalsenliga arbetsmarknadsförsäkringar eller motsvarande försäkringar. <p>Den del av lönekostnaden vid heltidsarbete som överstiger en</p>
--	--

bruttolön om 16 700 kronor per månad läggs dock inte till grund för bidrag.

31 §

Arbetsförmedlingen ska verka för att arbetstagaren övergår till en anställning utan *lönebidrag*. För att underlätta en sådan övergång ska en individuell handlingsplan upprättas när den enskilde anvisas anställningen.

bruttolön om 22 000 kronor per månad läggs dock inte till grund för bidrag.

29 §

Arbetsförmedlingen ska verka för att arbetstagaren övergår till en anställning utan *lönestöd*. För att underlätta en sådan övergång ska en individuell handlingsplan upprättas när den enskilde anvisas anställningen.

Lönestöd för utveckling

30 §

Lönestöd för utveckling får lämnas till en arbetsgivare för anställning av en person för att utföra anpassat arbete. Arbetet ska syfta till att utveckla den anställdes arbetsförmåga.

Lönestödet får lämnas under längst tolv månader, med möjlighet till förlängning med längst tolv månader.

I 1 § andra stycket 4 lagen (1982:80) om anställningsskydd finns bestämmelser om att den som anvisats en anställning med lönestöd för utveckling ska undantas från den lagens tillämpning.³⁴

Lönestöd för trygghet

31 §

Lönestöd för trygghet får lämnas om en person med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga har ett långvarigt behov av anställning med lönestöd som kompenserar för nedsättningen av arbetsförmågan och behovet inte kan tillgodoses genom andra insatser.

32 §

Lönestöd för trygghet ska omprövas regelbundet, minst vart fjärde år.

Arbetsförmedlingen ska i god tid före beslutstidens utgång ta kontakt med arbetsgivaren för att bedöma behovet

³⁴ Förslaget förutsätter konsekvensändring i lagen (1982:80) om anställningsskydd.

<p>Skyddat arbete 32 § Skyddat arbete innebär arbete för personer med funktionshinder vars arbetsförmåga är så nedsatt att de inte kan få annat arbete och vars behov inte kan tillgodoses genom andra insatser.</p> <p>Av 1 § lagen (1982:80) om anställningsskydd framgår att den som anvisats skyddat arbete undantas från den lagens tillämpning.</p> <p>Arbetsförmedlingen ska verka för att den som har skyddat arbete övergår till en annan anställning.</p> <p>38 § Arbetsförmedlingen beräknar och betalar ut stöd enligt denna förordning. Stöden betalas ut månadsvis i efterskott eller på det sätt som Arbetsförmedlingen bestämmer. Belopp som understiger femtio kronor sammanlagt betalas inte ut.</p>	<p>av förlängning av lönestöd för trygghet.</p> <p>Arbetsförmedlingen ska skriftligen motivera beslut om förlängning.</p> <p>Utvecklingsbidrag</p> <p>33 § När lönestöd lämnas kan arbetsgivaren även få ersättning för särskilda kostnader med högst 130 kronor per dag och person (utvecklingsbidrag). Kostnaderna ska avse insatser för att utveckla den anställdes arbetsförmåga. Sådan ersättning lämnas dock inte om arbetsgivaren blir kompenserad för sina särskilda kostnader genom annat statligt stöd.</p> <p>Skyddat arbete hos Samhall 34 § Skyddat arbete hos Samhall innebär arbete för personer med funktionshinder vars arbetsförmåga är så nedsatt att de inte kan få annat arbete och vars behov inte kan tillgodoses genom andra insatser.</p> <p>Av 1 § lagen (1982:80) om anställningsskydd framgår att den som anvisats skyddat arbete undantas från den lagens tillämpning.</p> <p>Arbetsförmedlingen ska verka för att den som har skyddat arbete övergår till en annan anställning.</p> <p>38 § Arbetsförmedlingen beräknar och betalar ut stöd enligt denna förordning. Stöden betalas ut månadsvis i efterskott eller på det sätt som Arbetsförmedlingen bestämmer. Belopp som understiger femtio kronor sammanlagt betalas inte ut.</p>
---	---

När det gäller stöd till skyddat arbete hos en offentlig arbetsgivare finns särskilda bestämmelser i 39 a §.

39 §

Arbetsgivaren rekviderar *lönebidrag* från Arbetsförmedlingen månadsvis i efterskott efter hand som anställningen pågår. Arbetsgivaren förlorar rätten till stöd om inte stödet rekviderats inom 180 dagar från arbetsmånadens slut. Om det finns särskilda skäl, får Arbetsförmedlingen besluta om undantag från den fristen. Arbetsförmedlingen ska i sådant fall ange vad de särskilda skälen består i och dokumentera den information som ligger till grund för beslutet.

39 §

Arbetsgivaren rekviderar *lönestöd* från Arbetsförmedlingen månadsvis i efterskott efter hand som anställningen pågår. Arbetsgivaren förlorar rätten till stöd om inte stödet rekviderats inom 180 dagar från arbetsmånadens slut. Om det finns särskilda skäl, får Arbetsförmedlingen besluta om undantag från den fristen. Arbetsförmedlingen ska i sådant fall ange vad de särskilda skälen består i och dokumentera den information som ligger till grund för beslutet.

- 1 Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2019.
- 2 Övergångsbestämmelse.

Etablering 1: Förslag om kundresurser*Förslag till ändring av förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program*

Regeringen föreskriver i fråga om förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program

dels att 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 32 a §, samt närmast före 32 a § en ny rubrik av följande lydelse.

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<p>1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om de arbetsmarknadspolitiska programmen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. arbetsmarknadsutbildning, 2. validering, 3. arbetspraktik, 4. arbetsträning för vissa nyanlända, 5. stöd till start av näringsverksamhet, 6. förberedande insatser, <i>och</i> 7. projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning. <p>Programmen handhas av Arbetsförmedlingen om inte annat föreskrivs.</p>	<p>1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om de arbetsmarknadspolitiska programmen</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. arbetsmarknadsutbildning, 2. validering, 3. arbetspraktik, 4. arbetsträning för vissa nyanlända, 5. stöd till start av näringsverksamhet, 6. förberedande insatser, 7. projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning, <i>och</i> 8. kundresurs. <p>Programmen handhas av Arbetsförmedlingen om inte annat föreskrivs.</p> <p><i>Kundresurs</i></p> <p>32 a §³⁵ <i>Med kundresurs avses att en särskild stödperson utses för att ge extra stöd inför och under en anställning eller ett</i></p>

³⁵ Tidigare 32 a § upphävd genom förordning (2006:1557).

	<p><i>arbetsmarknadspolitiskt program som är arbetsplatsförlagt.</i></p> <p><i>En anvisning till programmet får göras för en person som är inskriven som arbetssökande vid den offentliga arbetsförmedlingen, som är i behov av särskilt stöd och som</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1) omfattas av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, eller</i> <i>2) är eller riskerar att bli långtidsinskriven.</i> <p><i>Programmet får kombineras med andra arbetsmarknadspolitiska program och insatser oavsett deras omfattning.</i></p>
--	---

-
- 1 Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2018.
  - 2 Övergångsbestämmelse.

Kvalitet och rättssäkerhet 1: Förslag om möjlighet att överklaga beslut om återkrav av arbetsgivarstöd m.m.

Förslag till ändring av förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program

Regeringen föreskriver att 39 a § förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program ska ha följande lydelse.

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<p>39 a § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut om omprövning av beslut enligt 10 § första stycket, 36 e och 37 §§ får dock inte överklagas.</p> <p>Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.</p>	<p>39 a § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut om omprövning av beslut enligt 10 § första stycket, 36 a, 36 c, 36 d, 36 e och 37 §§ får dock inte överklagas.</p> <p>Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.</p>

-
- 1 Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2018.
  - 2 Övergångsbestämmelse.

Förslag till ändring av förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga

Regeringen föreskriver att 43 a § förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga ska ha följande lydelse.

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<p>43 a § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut om omprövning av beslut enligt 42 e § får dock inte överklagas.</p> <p>Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.</p>	<p>43 a § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut om omprövning av beslut enligt 42 a och 42 c, 42 d och 42 e §§ får dock inte överklagas.</p> <p>Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.</p>

-
- 1 Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2018.
  - 2 Övergångsbestämmelse.

Förslag till ändring av förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd

Regeringen föreskriver att 58 § förordningen (2015:503) om särskilt anställningsstöd ska ha följande lydelse.

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<p>58 § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut om omprövning av beslut om återkallelse av anvisning <i>och</i> avräkning får dock inte överklagas.</p> <p>Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.</p>	<p>58 § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut om omprövning av beslut om återkallelse av anvisning, <i>återbetalningsskyldighet, dröjsmålsränta, avstå från återbetalning eller ränta samt</i> avräkning får dock inte överklagas.</p> <p>Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.</p>

-
- 1 Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2018.
  - 2 Övergångsbestämmelse.

Förslag till ändring av förordningen (2006:1481) om stöd för nystartsjobb

Regeringen föreskriver att 20 a § förordningen (2006:1481) om stöd för nystartsjobb ska ha följande lydelse.

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen</i>
<p>20 a § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut om omprövning av beslut enligt 16 §, 18 § första stycket och 19 f § får dock inte överklagas.</p> <p>Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.</p>	<p>20 a § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut om omprövning av beslut enligt 16 §, 18 § första stycket, 19 b, 19 d, 19 e och 19 f §§ får dock inte överklagas.</p> <p>Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.</p>

- 1 Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2018.
- 2 Övergångsbestämmelse.

Förslag till ändring av förordningen (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin

Regeringen föreskriver att 22 a § förordningen (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin ska ha följande lydelse.

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<p>22 a § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut om omprövning av beslut enligt 13, 14, 15 och 20 e §§ får dock inte överklagas.</p> <p>Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.</p>	<p>22 a § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut om omprövning av beslut enligt 13, 14, 15, 20 a, 20 c, 20 d och 20 e §§ får dock inte överklagas.</p> <p>Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.</p>

- 1 Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2018.
- 2 Övergångsbestämmelse.

Förslag till ändring av förordningen (2007:813) om jobbgaranti för ungdomar

Regeringen föreskriver att 16 a § förordningen (2007:813) om jobbgaranti för ungdomar ska ha följande lydelse.

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<p>16 a § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut om omprövning av beslut enligt 10, 11, 12 och 14 h §§ får dock inte överklagas.</p> <p>Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.</p>	<p>16 a § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut om omprövning av beslut enligt 10, 11, 12, 14 d, 14 f, 14 g och 14 h §§ får dock inte överklagas.</p> <p>Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.</p>

-
- 1 Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2018.
  - 2 Övergångsbestämmelse.

Förslag till ändring av förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd

Regeringen föreskriver att 25 b § förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd ska ha följande lydelse.

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<p>25 b § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än Arbetsförmedlingens beslut om omprövning av beslut enligt 14 a, 14 b, 14 c, 14 l eller 23 e § får dock inte överklagas.</p> <p>Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.</p>	<p>25 b § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än Arbetsförmedlingens beslut om omprövning av beslut enligt 14 a, 14 b, 14 c, 14 l, 23 a, 23 c, 23 d eller 23 e § får dock inte överklagas.</p> <p>Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.</p>

-
- 1 Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2018.
  - 2 Övergångsbestämmelse.

Kvalitet och rättssäkerhet 2: Förslag om tydligt lagstöd för omprövning av beslut samt skyldighet att anmäla ändrade förhållanden

Förslag till ändring i förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga

Regeringen föreskriver att det i förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga ska införas två nya paragrafer, 41 a och 41 b §§, av följande lydelse.

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
	<p>41 a § <i>Stöd enligt denna förordning får inte lämnas till en arbetsgivare som har näringsförbud, skatteskulder som har lämnats till Kronofogdemyndigheten för indrivning eller en betalningsanmärkning som inte är obetydlig.</i></p> <p><i>Om ett förhållande som avses i första stycket uppkommer efter det att beslutet om stöd har meddelats, ska Arbetsförmedlingen ompröva beslutet.</i></p> <p>41 b § <i>Arbetsförmedlingens beslut om rätt till stöd ska förenas med en skyldighet för stödmottagaren att omgående anmäla förändringar som kan påverka rätten till stöd eller stödets storlek. Ett beslut ska omprövas vid ändrade förhållanden.</i></p>

- 1 Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2018.
- 2 Övergångsbestämmelse.